

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
(ΠΡΩΗΝ ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**"Προτεινόμενες λύσεις της νέας γενιάς για την έξοδο μας
από την κρίση"**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Μαρία Άννα Σίδερη

Λάμπρος Χατζημιχαήλ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ

Αλεξία Μαίρη Τζωρτζάκη, PhD

Επίκουρη Καθηγήτρια

Οκτώβριος 2014 Κρήτη

*...Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την καθηγήτρια μας,
κα. Αλεξία Μαίρη Τζωρτζάκη,
που στη διάρκεια των σπουδών μας,
μας στήριζε μέσα από την διδασκαλία της,
κι έτσι παίρνοντας τα κατάλληλα εφόδια, μπορέσαμε να
ανταπεξέλθουμε στον εργασιακό μας τομέα και στην
πτυχιακή μας εργασία...*

*Επίσης,
θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά
για την πολύτιμη βοήθεια τους,
τον κ. Παναγιώτη Μέσσιου &
την κα. Ελένη Χιμάρη,
στην εξαγωγή αποτελεσμάτων
της έρευνας μας...*

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ!!

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ABSTRACT	7
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	12
2.1 ΟΡΙΣΜΟΙ	12
2.1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	12
2.2 ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	13
2.3 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ	16
2.3.1 ΑΙΤΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	16
2.3.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	17
2.4 «ΆΝΘΙΣΗ» ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΓΧΩΡΙΑ	26
2.4.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	30
2.5 Η ΝΕΑ ΓΕΝΕΑ: ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΝ ΜΕΣΩ ΚΡΙΣΗΣ	31
2.6 Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	33
2.7 ΠΑΓΙΔΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	35
3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	38
3.1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ	38
3.2 ΕΙΔΟΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	38
3.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	40
3.4 ΕΙΔΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	41
3.5 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	42
3.6 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	42
3.7 ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	43
3.8 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ	43
3.9 ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ	44
3.10 ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΜΕΤΡΗΣΕΩΝ	45
3.11 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	47
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	47

4.1	ΠΕΡΙΛΗΨΗ	47
4.2	ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	48
4.3	ΣΤΑΣΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	48
5.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	55
6.	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	57
6.1	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ	57
6.2	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ	62
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	66

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει να κάνει με προτάσεις για τρόπους εξόδου της Ελλάδας από την παγκόσμια οικονομική κρίση βγαλμένες από τις απόψεις των νέων. Η Ελλάδα κατά τα τελευταία χρόνια έχει βασιστεί σε κάποιο λάθος μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης. Το γεγονός αυτό, είχε ως αποτέλεσμα να οδηγηθεί σε μια μεγάλη οικονομική κρίση.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εντοπιστούν και να παρουσιαστούν λύσεις εξόδου της Ελλάδας από την οικονομική κρίση με βάση τις απόψεις των νέων. Η μεθοδολογία της εργασίας βασίζεται σε ερευνητική διαδικασία για την άντληση γνώσεων και απόψεων από νεαρά άτομα όσον αφορά την έξοδο από την κρίση. Τα αποτελέσματα είναι αποτυπωμένα σε μια δομημένη μορφή. Βάση του ερωτηματολογίου, έχουν ερωτηθεί 194 άτομα νεαρής ηλικίας.

Τα βασικά πορίσματα της παρούσας έρευνας είναι ότι αν και οι περισσότεροι νέοι δε δουλεύουν, και δε γνωρίζουν αν θα βρουν δουλειά μόλις πάρουν το πτυχίο τους, παρά όλα αυτά διατηρούν κάποιες αξίες οι οποίες είναι σημαντικές για αυτούς, και είναι οι ακόλουθες: (1) εμπιστοσύνη του εαυτού τους, (2) ευγένεια, (3) αυτοέλεγχος, (4) ελευθερία λόγου, (5) κοινωνικότητα. Επίσης, οι πέντε πιο σημαντικές αξίες, που η νέα γενεά θα ήθελε να διέπουν την ηγεσία, κατά σειρά προτεραιότητας, είναι οι ακόλουθες: (1) Δικαιοσύνη, (2) Δημοκρατία, (3) Οικογένεια, (4) Ομαδικότητα και (5) Ευσυνειδησία. Επίσης, ο ηγέτης, σύμφωνα με τις απόψεις των νέων, χρειάζεται να διαθέτει τα

ακόλουθα στοιχεία: Γεγονότα¹ αντί Αισθήματα, Δύναμη πειθούς αντί Δύναμη θέσης , Αξίες αντί Κανόνες, Καινοτομία αντί Τυποποίηση, Δημοκρατία αντί Αυταρχισμός, Σεμνότητα αντί Υπεροχή, Δημιουργία αντί Μίμηση, Υλοποίηση αντί Συγκράτηση, Συνέπεια αντί Ευελιξία και Ομαδικότητα αντί Ατομισμό. Επίσης, αυτό που λείπει από τη σημερινή ηγεσία είναι: η δικαιοσύνη, το ενδιαφέρον για τους ανθρώπους, η λήψη σωστών αποφάσεων, η Θέληση για αλλαγή και η έμφαση στην παιδεία. Τέλος, οι λύσεις που δίνουν οι νέοι σήμερα για έξοδο της Ελλάδας από την κρίση είναι: η πάταξη διαφθοράς και ο περιορισμός σπατάλης δημοσίου, ο κοινός στόχος της κοινωνίας για δημόσιο καλό, η αξιοποίηση της νέας γενεάς και της γνώσης της και η αλλαγή της προσωπικής μας νοοτροπίας.

Οι περισσότεροι από τους νέους, έχουν ευθύνη να βγει η Ελλάδα από την κρίση, καθώς χρειάζεται να σταματήσει η σύγκριση του χθες με το σήμερα, κοιτάζοντας απλά ποια είναι η πραγματικότητα και να προσαρμόζονται, βοηθώντας και τους γύρω τους να κάνουν το ίδιο. Επίσης, η παιδεία είναι σημαντική και μπορεί να βοηθήσει στην έξοδο από την κρίση.

¹ η ώριμη σκέψη να γίνεται πράξη προς όφελος των πολιτών της χώρας

Abstract

This thesis has to do with suggestions for ways out of the global economic crisis storyline Greece by the views of young people. The Greece in recent years has been based on an error model of economic development. This resulted led to a major economic crisis.

The purpose of this study is to identify and present solutions of Greek exit from the economic crisis based on the views of young people. The methodology of the work based on the research process for knowledge and views of young people on leaving the crisis. The results are plotted in a structured format. By questionnaire, surveyed 194 young people.

The key findings of this research is that although most young people do not work and do not know whether to find a job once they get their degree, yet they retain some values that are important to them, and they are the following: (1) trust of themselves, (2) kindness, (3) self-control, (4) freedom of speech (5) sociability. Also, the five most important values, the new generation would govern leadership, in order of priority, are the following: (1) Justice (2) Democracy (3) Family (4) Teamwork and (5) conscientiousness. Also, the leader, according to the views of young people need to have the following information: events instead of sentiment, persuasion rather than force position, values instead of rules, Innovation rather Standardization, Democracy instead Domination, Modesty instead Superiority, Creating instead imitation, Implementation instead Containment, Consistency instead flexibility, Teamwork instead monarchism. Also, what is missing from the current leadership are: justice, concern for people, making

the right decisions, the will to change and focus on education. Finally, the solutions given by the new date for Greece's exit from the crisis are: Beating corruption, the common objective of the society for the public good, or develop a new generation of knowledge and the changing our personal attitudes and reduce wastage public.

Most of the young people have a responsibility to get Greece out of the crisis, as we need to stop comparing the past with the present, looking at just what is reality and adapt, and helping those around them to do the same. Also, education is important and can help end the crisis.

1. Εισαγωγή

Το αντικείμενο με το οποίο ασχοληθήκαμε στην παρούσα πτυχιακή εργασία, ήταν η οικονομική κρίση στην Ελλάδα από την πλευρά των νέων αλλά και οι τρόποι εξόδου από την κρίση αυτή και πάλι, σύμφωνα με τις απόψεις των νέων. Ασχοληθήκαμε, λοιπόν, με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, αλλά και με το ποιες είναι οι λύσεις εξόδου από τις κρίση τις οποίες προτείνει η νέα γενεά. Η οικονομική κρίση, είναι ένα θέμα που απασχολεί όλο τον ελληνικό πληθυσμό ανεξαρτήτου ηλικίας, φύλου και ιδιότητας. Είναι τρομακτικό όταν ρωτάς ένα 8χρονο παιδί για την κρίση και γνωρίζει, με το δικό βέβαια νοητικό επίπεδο, τι συμβαίνει ή τουλάχιστον ότι αυτό που συμβαίνει δεν είναι θετικό.

Καταλαβαίνοντας τον αντίκτυπο της κατάστασης, θεωρήσαμε πως θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να αναπτύξουμε το θέμα ως αντικείμενο της πτυχιακής μας εργασίας. Είναι κάτι επίκαιρο, το γνωρίζουμε όλοι και όλοι προσπαθούμε να ξεφύγουμε. Υπήρξε μεγάλη αναγκαιότητα για την υλοποίηση και σκεφτήκαμε ότι ίσως θα μπορούσαμε, αναπτύσσοντας το θέμα, να βρούμε λύσεις ακόμα και για τους ίδιους μας τους εαυτούς, μιας και είμαστε νέοι και παλεύουμε κι εμείς να κτίσουμε το μέλλον μας όσο πιο σωστά γίνεται.

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής διαδικασίας είναι να εντοπιστούν οι απόψεις και οι στάσεις των νέων σχετικά με την οικονομική κρίση στην Ελλάδα αλλά και να παρουσιαστούν κάποιες θέσεις τους σχετικά με την έξοδο της Ελλάδας.

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θέτονται σε αυτή την πτυχιακή είναι τα ακόλουθα:

E1: Ποια κατάσταση επικρατεί σήμερα στην Ελλάδα σύμφωνα με τις απόψεις των νέων;

E2: Ποιες είναι οι λύσεις που προτείνουν οι νέοι για έξοδο της Ελλάδας από την κρίση σήμερα;

Στα κεφάλαια που ακολουθούν παρουσιάζουμε το φαινόμενο της οικονομικής κρίσης, τα αίτια, τους τομείς που επηρεάζει καθώς και το πώς θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί. Είναι αρκετά ευαίσθητο και δύσκολο θέμα, το οποίο, εκτός βέβαια από τις κλασσικές αιτίες (οικονομικές, πολιτικές, δημοσιονομικές κλπ), προσπαθούμε να το προσεγγίσουμε από άλλες οπτικές γωνίες. Κοιτάζοντας το παρελθόν παρατηρούμε ότι τελικά οι πραγματικές αιτίες, οι οποίες προκάλεσαν τις κλασσικές αιτίες που αναφέραμε παραπάνω, προέρχονται από το παρελθόν μας ως Έλληνες. Είναι αυτό που λέμε «ο πυρήνας».

Για τη διεκπεραίωση της πτυχιακής μας εργασίας, στηριχτήκαμε αρχικά σε προσωπικές μας εμπειρίες, μιας και το θέμα το ζούμε πραγματικά θεωρήσαμε σωστό να επεκταθούμε, εκφράζοντας τις δικές μας προσωπικές γνώμες και απόψεις. Στην συνέχεια, σε βιβλιογραφικές έρευνες, βασικές πληροφορίες από το διαδίκτυο και τέλος στηριχτήκαμε στο σημαντικότερο κομμάτι, στην πρωτογενή μας έρευνα που έγινε με ερωτηματολόγιο σε δείγμα 194 νέων από τον πληθυσμό των φοιτητών στο Τ.Ε.Ι. Κρήτης.

Τέλος, θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι, μας δόθηκε η ευκαιρία κατά τη συγγραφή της εργασίας μας να πιστέψουμε στους εαυτούς μας και ευελπιστούμε στη συνέχεια να βοηθηθούν μέσα από το έργο μας και άλλοι νέοι.

2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση

2.1 Ορισμοί

2.1.1 Η έννοια της κρίσης

Οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας. Με την έννοια οικονομική δραστηριότητα, εννοούμε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως για παράδειγμα η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές και οι επενδύσεις. Ο πιο βασικός δείκτης οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις. Όταν υπάρχει αυξομείωση των επενδύσεων, τότε το γεγονός αυτό επηρεάζει και τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη. (Καραμητρούση, 2014)

Από το έτος 2007, η παγκόσμια κοινότητα έχει να αντιμετωπίσει μια μεγάλης κλίμακας αλλά και έντασης οικονομική κρίση. Η οικονομική αυτή κρίση, αρχικά, εκδηλώθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες και είχε να κάνει με τις τραπεζικές επισφάλειες και πιο συγκεκριμένα με την αδυναμία εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων. Πολύ σύντομα, όμως, έλαβε διαστάσεις επιδημίας. Η παγκόσμια οικονομική κρίση επεκτάθηκε με πάρα πολύ γρήγορους ρυθμούς και στις αναπτυγμένες χώρες και στη συνέχεια σε όλο τον κόσμο. Το γεγονός αυτό είχε, βέβαια, δραματικές επιπτώσεις τόσο στο τραπεζικό σύστημα όσο και στις επιχειρήσεις της κάθε χώρας (Κάουρα, 2013). Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η κρίση μεταφέρεται με σφοδρότητα, με αποτέλεσμα την ύφεση και την πτώση της απασχόλησης (European Commission, 2009). Η αντίδραση των

χωρών ήταν άμεση σε ό,τι αφορά στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης. Τα μέτρα που λήφθηκαν από τις χώρες, ήταν διαφορετικά για την κάθε μία από αυτές. Παρόλα αυτά, όλα μαζί, είχαν έναν κοινό στόχο ο οποίος είχε να κάνει με τη βελτίωση της ρευστότητας, την κινητοποίηση των επενδύσεων ώστε να αναθερμανθεί η οικονομία αλλά και να συγκρατηθεί η απασχόληση. (European Commission, 2009)

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το σχέδιο για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, τη στήριξη αλλά και για την ανάκαμψη της οικονομίας έχει κατατεθεί το Δεκέμβριο του 2008. Η ανάπτυξη κοινών στρατηγικών σε συνδυασμό με την προώθηση των μακροπρόθεσμων στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν το βασικό χαρακτηριστικό αυτού του σχεδίου. Στόχος είναι η τόνωση της αγοράς και η λήψη μέτρων για τη στήριξη των επιχειρήσεων και της απασχόλησης. Οι βασικότεροι άξονες για την αντιμετώπιση της κρίσης είναι η εισαγωγή του ρευστού χρήματος στην οικονομία έτσι ώστε να τονωθεί η ζήτηση αλλά και η προώθηση των επενδύσεων ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης. (European Commission, 2009)

2.2 Παγκόσμια κρίση και η περίπτωση της Ελλάδας

Η παγκόσμια οικονομική κρίση και η μεγάλη ύφεση της οικονομίας σε όλο τον κόσμο ξεκίνησε το 2007 στις ΗΠΑ και εξαπλώθηκε με γρήγορους ρυθμούς σε όλο τον κόσμο. Παρόλο που έχουν περάσει 7 χρόνια από τότε, η κατάσταση παραμένει σχεδόν στάσιμη. Τα κύρια στοιχεία που έχουν επικρατήσει από την παγκόσμια οικονομική κρίση είναι τα ακόλουθα: (1) χαμηλό ποσοστό ανάπτυξης, (2) υψηλό ποσοστό ανεργίας και (3) οικονομική αστάθεια. (Χαρδουβέλης, 2011). Τα στοιχεία αυτά επικρατούν τα ίδια στην

Ελλάδα και το γεγονός αυτό μόνο αρνητικά αποτελέσματα φέρνει τόσο για την οικονομία της χώρας όσο και για την κοινωνία γενικότερα.

Μέχρι και τις αρχές του 2007, η παγκόσμια οικονομία ήταν πάρα πολύ ανεπτυγμένη πράγμα που φαίνεται κατά την διάρκεια της πενταετίας 2002-2007 όπου σημειώθηκε η υψηλότερη μέση παγκόσμια ανάπτυξη των τελευταίων 40 χρόνων. (Χαρδουβέλης, 2011)

Η κρίση στην Ελλάδα έκανε την εμφάνιση της το 2009 και οφειλόταν κυρίως στο δημοσιονομικό έλλειμμα και στα χρόνια προβλήματα που αντιμετώπιζε η χώρα και το γεγονός αυτό δεν ήταν και τόσο συνέπεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Την παγκόσμια οικονομική κρίση αλλά και τις συνέπειες της, αντιμετώπισε πρώτα το τραπεζικό σύστημα το οποίο δε μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο κάτω από τέτοιες συνθήκες. Οι συνεχείς αλλαγές χωρίς πρόοδο, της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας, αλλά και του ίδιου του τραπεζικού συστήματος από τους οίκους αξιολόγησης, έχουν δημιουργήσει μια κρίση εμπιστοσύνης απέναντι στη χώρα, πράγμα που φέρνει τους δανειστές σε θέση που να αρνούνται να δανείσουν. Το γεγονός αυτό έφερε επιπτώσεις στις ελληνικές τράπεζες, λόγω του ότι ένα μεγάλο ποσοστό των καταθετών αποφάσισαν να πάρουν τις καταθέσεις τους. Η πράξη αυτή των καταθετών έγινε λόγω των αρνητικών εξελίξεων και λόγω του φόβου για μια πιθανή και άτακτη χρεωκοπία. Έτσι, δημιουργήθηκε μεγάλο πρόβλημα ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας στο τραπεζικό σύστημα, πράγμα που αύξησε την εξάρτηση χρηματοδότηση από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Ως επακόλουθο ήταν να επηρεαστούν όλοι οι τομείς, ρίχνοντας της

ευθύνη στις κυβερνήσεις που σαφώς και δεν έκαναν ορθά την δουλειά τους, καθώς έβλεπαν μια χώρα να βυθίζεται στα χρέη. Έπρεπε από τις εποπτικές αρχές να ασκηθεί καλύτερος έλεγχος απέναντι στα τραπεζικά ιδρύματα. (Σαμπανιώτης & Χαρδούβελης, 2012)

Η Ελλάδα διανύει μια δύσκολη εποχή καθώς η διεθνής κοινότητα αντιμετωπίζει σήμερα την πιο μεγάλη οικονομική μεταπολεμική δύσκολη περίοδο. Η ανεργία βρίσκεται στα ύψη και οι ρυθμοί ανάπτυξης της Ε.Ε. είναι πολύ χαμηλοί. Οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί κλονίζονται από την χρηματοοικονομική κρίση. Κάποιοι, χωρίς να έχουν παρατηρήσει την διεθνή πραγματικότητα, ισχυρίζονται ότι για όλα φταίει η Ελληνική Κυβέρνηση. Η οικονομία δεν αποτελεί μεμονωμένη υπόθεση αλλά είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πολιτική, με την ανθρώπινη φύση και με το τι θεωρείται ορθή συμπεριφορά. Σήμερα, η τρέχουσα οικονομική κρίση ξεπερνά τα διαθέσιμα μέσα που υπάρχουν για την επίλυση του προβλήματος αυτού και δεν μπορεί να υπάρχει εύκολα λύση για το κάθε κράτος. (Χαλβαντζής, 2012)

Τα πραγματικά προβλήματα της παγκόσμιας κρίσης τα οποία μεταδόθηκαν και στο σύνολο των πολιτών, είναι η άνοδος των επιτοκίων, η δύσκολη λήψη δανείων, η αύξηση των τιμών των εμπορευμάτων και των καυσίμων. Αυτά, επέφεραν ακρίβεια αλλά και μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών. Δημιουργήθηκε πτώση των καταναλωτικών δαπανών και συνεπώς πτώση των κύκλων των εργασιών. (Κουφάρης, 2010).

Είναι φυσικό ότι μετά από το ξέσπασμα την παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, να επέλθουν σοβαρά για την οικονομία προβλήματα. Η δύσκολη περίοδος που περνά η Ελλάδα, οφείλεται σε όλα αυτά τα αρνητικά στοιχεία τα οποία την πλήττουν και το γεγονός αυτό είναι σημαντικό να αντιμετωπιστεί με μια υψηλού επιπέδου στρατηγική ώστε να ξεπεραστεί η ακρίβεια, η ανεργία, οι διάφορες δυσκολίες με τις τραπεζικές συναλλαγές και γενικότερα τα όλα προβλήματα που δημιουργήθηκαν.

2.3 Ανασκόπηση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα & οι κυριότεροι τομείς που επηρεάζει

2.3.1 Αίτια οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα

Τα βασικότερα αίτια για το ξέσπασμα της κρίσης στην Ελλάδα είναι τα ακόλουθα (Azariadis et al. 2010· Malliaropoulos 2010· Argirou & Kontonikas, 2010):

Οι χρόνιες ανισορροπίες στην ελληνική οικονομία (υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα, υψηλό επίπεδο δημοσίου χρέους), οι οποίες δεν αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικά την περίοδο που εμφανίστηκαν.

Η έλλειψη ανταγωνιστικότητας και η επιδείνωση της μετά την εμφάνισή της στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση κάτι το οποίο ίσως να αποτελεί και το πιο σοβαρό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας.

Το πολιτικό σύστημα της χώρας, το οποίο δεν ήταν σχεδόν καθόλου έτοιμο να εκσυγχρονιστεί και να αντιδράσει απέναντι στη γρήγορη εξέλιξη των γεγονότων.

Η αδυναμία του κράτους να επιβάλλει κανόνες πάνω στις οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις μεταξύ των πολιτών κάτι το οποίο θα εξυπηρετούσε στην δημιουργικότητα αλλά και στην επιχειρηματικότητα.

Οι συνεχείς αναθεωρήσεις πάνω στο δημόσιο χρέος προκάλεσαν κρίση αξιοπιστίας της χώρας κάτι το οποίο αντανάκλούσε στη φήμη της αλλά και στο κυρός της.

Τα αίτια της κρίσης χρειάζεται να αναζητηθούν στα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα, στις πολιτικές που εφαρμόστηκαν αλλά και στη διεθνή συγκυρία της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης που τα έχει κάνει πιο έντονα. Η κρίση στη χώρα μας αναμένεται να έχει μεγαλύτερο βάθος και διάρκεια από ότι σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ακριβώς γιατί η δομή και τα διαρθρωτικά της προβλήματα διατηρούνται και καθημερινά γίνονται ακόμα πιο μεγάλα. (Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2009)

2.3.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Μια οικονομική κρίση είναι λογικό να έχει αρκετές συνέπειες σε πολλούς τομείς και ιδιαίτερα στον οικονομικό τομέα αφού είναι εκείνος που στην ουσία ορίζει τις επενδύσεις στην χώρα και αυτές με τη σειρά τους ορίζουν τη καθημερινή ζωή των ανθρώπων που ζουν στη χώρα αυτή. Στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, παρουσιάζονται

διάφοροι καταξιωμένοι οικονομολόγοι, οι οποίοι αναφέρονται στα οικονομικά προβλήματα της χώρας, αναλύοντας την υπάρχουσα κατάσταση και προσπαθώντας να βρουν τρόπους για την αποφυγή μιας πλήρους οικονομικής αποτυχίας της Ελλάδας. Για να βρεθεί μια λύση χρειάζεται κανείς να σκεφτεί σφαιρικά, αφού όλοι τομείς επηρεάζονται με τη σειρά. (Θεοδωρόπουλος, 2011)

Δημοσιονομικός τομέας

Οι αιτίες της ελληνικής δημοσιονομικής κρίσης εντοπίζονται στους πιο κάτω παράγοντες (INE-ΓΣΕΕ, 2008):

- ✓ Στις πολιτικές δραστικής μείωσης των φορολογικών εσόδων.
- ✓ Στην εμμονή της ελληνικής κυβέρνησης στις συνταγές διαχείρισης της οικονομίας. Όταν οι χρηματαγορές απέσυραν την εμπιστοσύνη τους προς την ελληνική οικονομία, τα επιτόκια δανεισμού του Δημοσίου αυξήθηκαν. Τον Φεβρουάριο 2010 παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα πακέτο δανειακής στήριξης του ελληνικού Δημοσίου με την εμπλοκή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ). Η Ελληνική κυβέρνηση προσανατολίστηκε στον περιορισμό των μισθωτικών δαπανών του δημοσίου, με παράλληλη αύξηση των εσόδων κυρίως από την αύξηση του ΦΠΑ και άφησε αμετάβλητες τις συνθήκες όσον αφορά με άλλες πηγές εσόδων ή δαπανών.

Χρηματοοικονομικός τομέας

Ο χρηματοοικονομικός τομέας ήταν ο πρώτος που κατάρρευσε σαν χάρτινος πύργος, οπού συμπεριλαμβάνει όλα τα ταμεία πρόνοιας, τα κρατικά αποθέματα καθώς και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το μεγαλύτερο αγκάθι προέρχεται από τα πολιτικά στρώματα όπως αποκαλύφθηκε στη πορεία ήταν πλήρως διεφθαρμένο και παρέσυρε τη χώρα στο χείλος του γκρεμού λίγα εκατοστά πιο πίσω πριν ακουστεί για ακόμα μια φορά το «Δυστυχώς πτωχεύσαμε». Αντί αυτού, ακούστηκε δια στόματος μεγάλου πολιτικού πρόσωπου «Μαζί τα φάγαμε».

Η ελληνική οικονομία, έχοντας σημειώσει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης έως το έτος 2008, έδειξε σημεία ύφεσης το 2009, ως αποτέλεσμα της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, ενώ από το έτος 2010 και μετά η ύφεση εντάθηκε σημαντικά λόγω δημοσιονομικών ανισορροπιών. Η ανάγκη εξυγίανσης οδήγησε τη χώρα στην ένταξή της σε τριμερή μηχανισμό οικονομικής στήριξης, αποτελούμενο από την ΕΕ, το ΔΝΤ και την ΕΚΤ. (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2011)

Κοινωνικός τομέας

Παιδεία

Η παιδεία για ακόμη μια φορά κλονίζεται και κινδυνεύει το μέλλον μας, καθώς αλλάζουν ραγδαία τα ήδη υπάρχοντα συστήματα. Η κρίση Παιδείας, που πλήττει όχι μόνο τη χώρα μας αλλά τον ευρύτερο χώρο, αποπροσανατόλισε τον σύγχρονο άνθρωπο

και υπονόμεισε τον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς του, τις επιδιώξεις, τις επιθυμίες, τις βιοτικές του προτεραιότητες, ολόκληρη τη ζωή τη δική του και των γύρω του λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Η επιθυμία απόκτησης όλο και περισσότερων υλικών αγαθών εξελίχθηκε σε μανία καταναλωτισμού, με το πολυτελές αυτοκίνητο ή σπίτι, τα σινιέ ρούχα, το σκάφος, τις τραπεζικές καταθέσεις, τα κέρδη από το Χρηματιστήριο ή τον τζόγο να ανάγονται σε αυτοσκοπούς, η φοροδιαφυγή σε εξυπνάδα και το χρήμα σε μέτρο αξιολόγησης της επιτυχίας του ατόμου. Χάθηκε, έτσι, το μέτρο, το όραμα αλλά και το νόημα της ζωής. Το κυνήγι τού χρήματος έγινε πλέον σκοπός και σε τέτοιες καταστάσεις μειώνονται οι αναστολές, εκλείπουν τα σημεία αναφοράς, χαλαρώνουν οι αντιστάσεις, αρχίζει η φθορά, επιδίδει η δια-φθορά. (Μπαμπινιώτης, 2011)

Ανεργία

Ανεργία, μια λέξη ξεχασμένη από εμάς έρχεται σαν σκέπη και μας καταπλακώνει. Οι περισσότεροι ενεργοί πολίτες χάνουν τη θέση εργασίας του με συνέπεια να επηρεαστούν τα πάντα. Έτσι, ο λαός στρέφει την προσοχή του σε άλλες οικονομίες για την αναζήτηση εργασίας και μιας καλύτερης εξασφάλισης για τον ίδιο και το οικογενειακό του περιβάλλον.

Το πρόβλημα της ανεργίας είναι αρκετά πολύπλοκο ενώ οι αιτίες της ποικίλουν. Μελετώντας την ελληνική αγορά εργασίας προκύπτει πως το πρόβλημα της ανεργίας οφείλεται κυρίως σε θεσμικούς παράγοντες. Συγκεκριμένα, παρατηρούμε πως η τάση των Ελλήνων για ανώτερη εκπαίδευση αλλά και ο προσανατολισμός του εκπαιδευτικού συστήματος προς το δημόσιο τομέα έχει αυξήσει σημαντικά την προσφορά πτυχιούχων

χωρίς να βρίσκει ιδιαίτερη ανταπόκριση από την πλευρά της ζήτησης. Το φαινόμενο αυτό έχει οδηγήσει σε υψηλά επίπεδα ανεργίας μεταξύ των πτυχιούχων. (Το Βήμα, 2013)

Μέσα στην περίοδο 2008-2011 οι πραγματικοί μισθοί μειώθηκαν, οι νέοι άνεργοι δυσκολεύονται όλο και περισσότερο να βρουν δουλειά ενώ αυξάνονται και τα νοικοκυριά που αδυνατούν να αντεπεξέλθουν σε απρόοπτα έξοδα. (in.gr, 2013)

Παρατηρώντας την συμπεριφορά της ανεργίας, τα παρακάτω συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν:

- ✓ Οι μεταβολές της ανεργίας είναι μικρές αλλά παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό συσχέτισης μεταξύ των διαδοχικών ετών. Δηλαδή η ανεργία του σήμερα επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από το χθες.
- ✓ Τα ποσοστά της ανεργίας διαφέρουν σημαντικά από χώρα σε χώρα.
- ✓ Η διάρκεια της ανεργίας διαφέρει σημαντικά ανάμεσα στις ανεπτυγμένες οικονομίες. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες η διάρκεια της ανεργίας ήταν πολύ μεγαλύτερη στην Ευρώπη από ότι στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.
- ✓ Τα ποσοστά ανεργίας διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων ομάδων ηλικίας, επιπέδων εκπαίδευσης, περιοχών αλλά και φυλών.

Μετανάστευση

Σε συνέχεια της προηγούμενης υποενότητας έχουμε το φαινόμενο της μετανάστευσης. Αυτή τη φορά όμως αυτοί που μεταναστεύουν είναι Έλληνες πολίτες,

όπου το μεγαλύτερο μέρος τους είναι νέοι. Μεταναστεύουν για μια καλύτερη ζωή και ένα καλύτερο μέλλον με περισσότερες ευκαιρίες. Η ελληνική πολιτεία στον μέλλον των νέων δεν βοήθα ιδιαίτερα κι έτσι ανοίγονται σε νέους ορίζοντες. Με μια πρώτη ματιά αυτή η φυγή φαίνεται λογική, αλλά όχι απόλυτα και απαραίτητα σωστή. Είναι λογική η φυγή από την άποψη ότι εφόσον εκεί που βρίσκεσαι δεν έχεις μέλλον για κάτι καλύτερο, έτσι καλείσαι να το βρεις αλλού ακόμα κι αν από την χωρά σου και την οικογένεια σου σε χωρίζουν χιλιόμετρα. Όμως αν σκεφτούμε με τη σωστή πορεία της σκέψης, θα καταλάβουμε ότι η φυγή είναι λάθος απόφαση, αν και λογική βάση των ατομικών συμφερόντων. Και εδώ αυτή η φράση «ατομικών συμφερόντων», μας αποκαλύπτει την πηγή του λάθους της φυγής των νέων σε άλλη χώρα. Χρόνια τώρα δεν κοιτάξαμε ποτέ το κοινό συμφέρον, παρά μόνο το δικό μας. Υποτίθεται ότι η νέοι είναι η φωνή της αλήθειας. Καθώς βρίσκονται στο νεαρό της ηλικίας τους, είναι εκείνοι που μπορούν να καταπολεμήσουν το ψέμα και την υποκρισία, διότι είναι κάτι καινούργιο για αυτούς το οποίο δεν έχουν ζήσει και θέλουν να το καταπολεμήσουν. Για σκεφτείτε τι θα γίνει αν όλοι οι νέοι ξενιτευτούμε; Μια είναι η απάντηση μια Ελλάδα ανήμπορη να σταθεί στα πόδια της... χωρίς μέλλον για τα παιδιά της...

Εγκληματικότητα

Λόγο των αλυσιδωτών προβλημάτων βιώνουμε όλο και περισσότερο τη βία και την εγκληματικότητα που επικρατεί ανά την εθνική μας κυριαρχία. Η σωματική και ψυχική μας υγεία κινδυνεύει για αυτό τον λόγο σε συνδυασμό με όλα τα προαναφερθέντα και της πίεσης που δεχόμαστε καθημερινά εξαιτίας της αλλαγής του

τρόπου ζωής μας και τον καταγισμό απαισιόδοξων πληροφοριών των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας.

Από την οικονομική κατάρρευση του κοινωνικού συνόλου δε θα γλιτώσουν ούτε οι ίδιοι οι κερδοσκόποι, γιατί και αυτοί στην ίδια κοινωνία μένουν. Προσπαθούν να μην καταρρεύσει η κοινωνία προσφέροντας τον κατώτατο μισθό των 700 ευρώ, αλλά είναι πολύ λίγα και αυτό δεν το βλέπουν με την κοντόφθαλμη ματιά τους.

Αν αυξηθεί η εγκληματικότητα και οι κερδοσκόποι θα το πληρώσουν. Αν δεν υπάρχουν χρήματα για σχολεία και αυτοί οι ίδιοι θα ζουν σε μια κοινωνία δίχως παιδεία και πολιτισμό. Αν δεν υπάρχουν χρήματα για τους δρόμους και αυτοί οι ίδιοι και τα παιδιά τους θα οδηγήσουν στους υπάρχοντες και επικίνδυνους κακοσυντηρημένους δρόμους.

Θνησιμότητα

Μέσω της οικονομικής κρίσης το άτομο οδηγείται σε μακρόχρονη ανεργία η οποία οδηγεί πολλά άτομα στον κοινωνικό αποκλεισμό και στη φτώχεια, με αποτέλεσμα αυξημένο κίνδυνο για πρόωρη θνησιμότητα και υψηλή νοσηρότητα. Ειδικότερα, η φτώχεια σχετίζεται με την εμφάνιση ασθενειών, καθώς, τα άτομα αναγκάζονται να διαβιώνουν σε υποβαθμισμένο περιβάλλον, να τρέφονται ανεπαρκώς και να εργάζονται σε επικίνδυνα και ανθυγιεινά περιβάλλοντα. Επιπλέον το χαμηλό συνήθως εκπαιδευτικό επίπεδο των φτωχών, τους στερεί τη δυνατότητα γνώσης των κινδύνων που απειλούν την υγεία τους και υιοθέτησης ενός υγιεινού τρόπου διαβίωσης και το χαμηλό εισόδημά

τους εμποδίζει την πρόσβασή τους σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας.² Το χαμηλό εισόδημα συνεπάγεται μικρότερη πρόσβαση σε προληπτικές (συμβουλευτικές) και θεραπευτικές (συνταγογραφία φαρμάκων και νοσοκομειακή περίθαλψη) υπηρεσίες υγείας υψηλού επιπέδου. Επίσης τα άτομα ανώτερων εισοδηματικών κλιμακίων προσφεύγουν συχνότερα σε γιατρούς ειδικοτήτων σε σχέση με τους φτωχούς.

Προηγούμενες κρίσεις παρέχουν περιορισμένη καθοδήγηση σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές. Παρόλο που οι φτωχοί πληθυσμοί των κρατών είναι οι πρώτοι που πλήγονται από οποιαδήποτε κρίση, η πρόσφατη οικονομική κρίση δεν θα πλήξει μόνο τις φτωχότερες χώρες αλλά και τις πλούσιες. Αν και η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας αποτελούσε κοινωνικό αγαθό ή δικαίωμα, σήμερα ολοένα και περισσότερο η πρόσβαση αυτή βασίζεται σε ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Είναι λοιπόν αναμενόμενο να παρατηρηθούν προβλήματα στην πρόσβαση σε κοινωνικές ομάδες με περιορισμένους πόρους. Έτσι στις χαμηλής μέσης ανάπτυξης χώρες η πίεση στους προϋπολογισμούς υγείας απειλεί βασικές παροχές όπως οι εμβολιασμοί, η μείωση των οποίων συνδέεται με αυξημένη βρεφική θνησιμότητα.

Συστήματα υγείας

Τα βιώσιμα συστήματα υγείας βασίζονται στην αξιόπιστη πρόσβαση σε ανθρώπινο κεφάλαιο και αναλώσιμους πόρους. Η εξασφάλιση αυτών των εισροών απαιτεί οικονομικούς πόρους για επενδύσεις σε κτίρια και εξοπλισμό, για αποζημίωση του προσωπικού υγείας, για τα φάρμακα και αναλώσιμα. Τα συστήματα υγείας στην

² Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα: www.vima-asklipiou.gr.

οικονομική κρίση αντιμετωπίζουν προβλήματα χρηματοδότησης λόγω μείωσης των κρατικών δαπανών για την υγεία λόγω της οικονομικής στενότητας και λόγω της διακοπής της εξωτερικής οικονομικής βοήθειας από τις πλουσιότερες χώρες, οι οποίες καλύπτουν ένα μεγάλο τμήμα της χρηματοδότησης για την υγεία, και οι οποίες θα επιχειρήσουν να περικόψουν τις δαπάνες τους. Τα ελλείμματα όμως στον δημόσιο τομέα και η ανεργία ασκούν ασφυκτικές πιέσεις τόσο στους προϋπολογισμούς της ασφάλισης όσο και στις επιχειρήσεις υγείας ιδιωτικού χαρακτήρα, που αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας και εξυπηρέτησης των δανειακών τους αναγκών επιβεβαιώνει ότι, το οικογενειακό εισόδημα υφίστανται πιέσεις και η ζήτηση για τις δημόσιες υπηρεσίες αυξάνεται. Η πείρα έχει δείξει ότι οι δαπάνες στον ιδιωτικό τομέα τείνουν να μειώνονται σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, καθώς οι ασθενείς είτε αναβάλλουν την φροντίδα εντελώς ή στρέφονται από τον ιδιωτικό στον δημόσιο τομέα, εφόσον η περίθαλψη είναι διαθέσιμη σε χαμηλότερο κόστος. (Μαλλιαρού & Σαράφης, 2012)

Αν δεν εξασφαλιστεί επαρκή οικονομική στήριξη της δημόσιας περίθαλψης, η ποιότητα υπηρεσιών είναι πιθανόν να επιδεινωθεί. Η μείωση του προϋπολογισμού για την υγεία θα μπορούσε να αποδειχθεί προβληματική, εφόσον οι απαιτήσεις για υγειονομική περίθαλψη, όπως η ψυχική υγεία, αυξάνεται κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης. Η ίδια έκθεση επιβεβαιώνει ότι τα συστήματα υγείας επιβαρύνονται λόγω αύξησης της ζήτησης κυρίως υπηρεσιών δημοσίου χαρακτήρα καθώς οι ασθενείς στρέφονται εκεί όπου τους παρέχεται ασφαλιστική κάλυψη. (Μαλλιαρού & Σαράφης, 2012)

2.4 «Άνθιση» επιχειρήσεων & Παραδείγματα εγχώρια

Το ότι περάσαμε στη φάση της κρίσης, δεν σημαίνει ότι ήρθε και το τέλος του κόσμου. Σε περιόδους κρίσης μπορούμε να ανακαλύψουμε, ο κάθε ένας από εμάς ξεχωριστά, τι είναι αυτό που πραγματικά θέλουμε στη ζωή μας, τους στόχους μας και που θέλουμε να φτάσουμε επαγγελματικά.

Σε μια εποχή που παρουσιάζεται η καχεξία της οικονομίας και η καθημερινή πλήξη της αγοράς, υπάρχουν επιχειρήσεις που ανέκαμψαν. Επιχειρήσεις των οποίων οι δημιουργοί, είχαν καλές οικονομικές ιδέες, και τις χρησιμοποίησαν ως σανίδες σωτηρίας, με στόχο να αντέξουν στην παγκόσμια οικονομική κρίση. (Ανδριανουπολίτη, 2013)

Στο Βόλο, το 2013 δημιουργήθηκαν νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες που «χτύπησαν» την οικονομική ανέχεια με τις καινοτόμες τους ιδέες, για την πόλη. Τέτοιες επιχειρήσεις ήταν: (1) ταβέρνες με ασυνήθιστες γεύσεις, για τους κατοίκους της πόλης, (2) καφετερίες που πρόσφεραν κάτι παραπάνω από έναν καφέ και (3) καταστήματα που δίνουν λύσεις για έξυπνες αγορές μέσα από χειροποίητες δημιουργίες κάθε τύπου. (Ανδριανουπολίτη, 2013)

Συζητάμε για ανθρώπους που άνηκαν στην ομάδα των ανέργων 35 ετών και άνω, οι οποίοι απολύθηκαν σε μια δύσκολη περίοδο, πιθανότατα να είχαν και οικογένεια και μάλιστα σε ηλικία που σήμερα δεν είναι εύκολο να βρεις μια εργασία. Φανταζόμαστε πόση αντοχή, υπομονή και θάρρος θα είχαν έτσι ώστε όχι μόνο να βρουν απλά μια

εργασία, αλλά μια εργασία της οποίας ο εργοδότης θα ήταν ο ίδιος τους ο εαυτός. Οι άνθρωποι όταν έχουν θέληση όλα μπορούν να τα επιτύχουν και καλό θα ήταν να παραδειγματιστούμε από τέτοιες περιπτώσεις και να πάρει θάρρος να συνεχίσει να μάχεται. Παρακάτω ακολουθούν παραδείγματα εγχώρια.

My place

Φέρνουμε ένα παράδειγμα ενός Έλληνα, νέου σε ηλικία, τον κ. Κωνσταντίνο Σιδηρόπουλο. Ο κ. Κωνσταντίνος, ο οποίος τα τελευταία δυο χρόνια έχει ανοίξει καφετέρια με επιτραπέζια παιχνίδια, το «My place», συνέλαβε την ιδέα από άλλες πόλεις της Ελλάδας και ο ίδιος ερχόμενος στο Βόλο, βλέποντας ότι δεν υπήρχαν μαγαζιά τύπου playroom στην πόλη, αποφάσισε να ανοίξει την δική του επιχείρηση. Στην ουσία πήρέ μια καλή ιδέα – ευκαιρία, την ανέπτυξε και την υλοποίησε προσαρμόζοντας την στα δεδομένα του τόπου. Μέσα σε λίγους μήνες έγινε ένα από τα πιο ζωντανά σημεία της πόλης, καθώς ο χώρος γεμίζει καθημερινά από φοιτητές που συνδυάζουν τον καφέ με τη διασκέδαση.

Olive Shop

Η εταιρία Olive Shop είναι μια online επιχείρηση που ιδρύθηκε από τον κ. Φώτη Αντωνόπουλο, με σκοπό την προώθηση ελαιόλαδου. Τόλμησε να εκπληρώσει την ιδέα του τον καιρό που η Τρόικα έλαβε χώρα στην Ελλάδα για πρώτη φορά. Αντιμετώπισε πολλά προβλήματα όσον αφορά τη λειτουργία του online καταστήματος, αλλά και

επίσης στις πληρωμές καθώς οι τράπεζες δεν ήταν σε θέση να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του. Έτσι, το πρόβλημα των πληρωμών λύθηκε με τον τρόπο πληρωμής μέσω διαδικτύου PayPal, ώστε να συνεργάζονται με χώρες του εξωτερικού όπως Βόρεια Ευρώπη, Ρωσία, Αμερική κα.

Προϊόντα ντομάτας & μελιού - Odyssey

Ο κ. Αλέξανδρος Γκουσιάρης από το χωριό Ηλίας της Καρδίτσας το 1996 διέθεσε προϊόντα ντομάτας και μελιού. Μια διαδικασία όπως έκαναν οι γιαγιάδες αλλά με σύγχρονα μέσα. Σε μια φιλανθρωπική οργάνωση είχε την τύχη να το δοκιμάσει ο επιχειρηματίας κ. Παναγής Εμμανουηλίδης, ο οποίος προώθησε τα προϊόντα αυτά στο Χαρροντς του Λονδίνου. Εκτός από το Λονδίνο γίνεται εξαγωγή σε Ελβετία, Αυστρία, Γερμανία κα.. Μέχρι σήμερα η επιχείρηση λειτουργεί με επιτυχία και μάλιστα μετά από εξονυχιστικούς ελέγχους επιλέχτηκε σαν ποιοτικό προϊόν παγκόσμιας αγοράς.

Yiuko.com

Το Yiuko.com είναι μια παγκόσμια πρωτοτυπία της κα. Βούλα Ρέντζου από τον Ορχομενό της Βοιωτίας. Πρόκειται για μια διαδικτυακή πλατφόρμα η οποία προσπαθεί να πείσει τον κόσμο να επαναχρησιμοποιήσει τα απορρίμματα του. Αυτό που ουσιαστικά γίνεται να μπορεί ο οποιοσδήποτε πολίτης ή εταιρία να πουλήσει αντικείμενα τα οποία δημιουργεί αποκλειστικά από επαναχρησιμοποίηση δικών του σκουπιδιών και παλιών αντικειμένων που πρόκειται να καταρρίψουν στα σκουπίδια. Φιλοδοξεί να γίνει μια ευρύτερη πλατφόρμα ενημέρωσης σχετικά με αυτού του είδους

ανακύκλωσης, το λεγόμενο upcycling. Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι απασχολεί απλούς ανθρώπους και ότι έχουν ανοιγοκλείσει 150 καταστήματα τους σε όλο τον κόσμο.

Creta Sense

Ο κ. Ανδρέας Καραγιάννης ξεκίνησε ως πολιτικός μηχανικός, αλλά η αγάπη του για την Κρήτη τον έσπρωξε σε άλλους επαγγελματικούς δρόμους που σχετίζονται άμεσα με το νησί και τα προϊόντα του. Το 2009, η χρονιά που ξεκίνησαν τα έντονα συμπτώματα της κρίσης, πηρέ το ρίσκο και άνοιξε ένα κατάστημα Κρητικών Βιολογικών Προϊόντων στη Θεσσαλονίκη. Ο χώρος που έχει δημιουργήσει ήταν ο πρώτος σε όλη την Ευρώπη, φιλικός σε άτομα με προβλήματα όρασης. Στο Creta Sense ο πελάτης θα βρει 315 κωδικούς επιλεγμένων προϊόντων από οικογενειακές μονάδες και συνεταιρισμούς γυναικών από ολόκληρη την Κρήτη, αριθμός που διαρκώς αυξάνεται.

Fidusa.gr

Στην Ρόδο ο κ. Γιώργος Βογιατζής εξαιτίας της μεγάλης αγάπης που είχε για το ποδήλατο στην πορεία άρχισε να εκδηλώνει αυτή την αγάπη δημιουργώντας ποδήλατα και φτιάχνοντας μια ολόκληρη εταιρία, την περίοδο που σταμάτησε τον πρωταθλητισμό ποδηλάτου. Αποφάσισε λοιπόν να ξεκινήσει με την κατασκευή σκελετών επισκεπτόμενος την Ιταλία όπου πήγε σε μια γνωστή εταιρία κατασκευής και τους ζήτησε να δεχτούν την παρουσία του και γενικά να του μάθουν τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζονται οι σκελετοί ποδηλάτων. Στα μεγάλα εργοστάσια της Ευρώπης έχει σταματήσει η παραγωγή έτσι όλα τα ποδήλατα που κυκλοφορούν στους δρόμους σήμερα είναι κατασκευασμένα στη Κίνα με φθινό εργατικό δυναμικό, διατηρώντας χαμηλές τις τιμές τους. Ο κ. Γιώργος

υποστηρίζει ότι παρουσία της μονάδας χειροποίητων ποδηλάτων, είναι η ανάγκη που έχει ο αναβάτης, να έχει ένα ποδήλατο το οποίο να είναι στα μέτρα του. Άρα δεν σημαίνει ότι ένα χειροποίητο ποδήλατο είναι πανάκριβο.

2.4.1 Συμπεράσματα

Για μικρότερες επενδύσεις λόγο του παρά πολύ καλού ανθρωπινού δυναμικού που έχουμε η Ελλάδα είναι μια καλή χώρα για να πραγματοποιήσει κανείς μια ιδέα. Η αλήθεια είναι ότι υπάρχει το πρόβλημα της γραφειοκρατίας το οποίο τα τελευταία 10 χρόνια έχει απλοποιηθεί όσο γίνεται. Όμως είναι μεγάλη παρανόηση ότι η γραφειοκρατία είναι η γενεσιουργός αιτία του ότι δεν είχαμε επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα.

Όπως είδαμε και από τα παραδείγματα επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, αν κάποιος είναι αποφασισμένος να προχωρήσει, θα το κάνει όσα γραφειοκρατικά εμπόδια θα βρεθούν στο δρόμο του. Η κουλτούρα “του μέσου” αποτελεί τη βασική αιτία που δεν είχαμε επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα.

Η κρίση στην πραγματικότητα ενισχύει την επιχειρηματικότητα. Είναι προφανές πως το πολιτικό σύστημα δεν μπορεί πλέον να προσφέρει εργασία σε πάρα πολύ κόσμο μέσω των ‘γνωριμιών και του μέσου’ στον δημόσιο τομέα όπως γινόταν για πολλά χρόνια. Αυτό ακριβώς έβαλε τους νέους ανθρώπους αντί να σκέπτονται πως θα εξασφαλιστούν, να σκέπτονται πως οι ίδιοι μπορούν να πραγματώσουν τη

δημιουργικότητα τους και την αγάπη τους για τον τόπο, ώστε να βελτιώσουν τη μοίρα τους με τις δίκες τους δυνάμεις.

Από τα παραδείγματα που αναφέραμε, παρατηρούμε δυο τομείς κυρίως που, ίσως, έχουν συγκεντρώσει έντονη δραστηριότητα. Ο ένας είναι ο τομέας της πληροφορικής και ο άλλος τομέας είναι της αγροδιατροφής ο οποίος σε πολλούς δίνει αρκετό θάρρος. Παρατηρείται να γίνεται προσπάθεια για προώθηση των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό, με σύγχρονες μεθόδους μάρκετινγκ.

2.5 Η νέα γενιά: ευκαιρίες και ενέργειες εν μέσω κρίσης

Στο σημερινό έντονα ανταγωνιστικό και ασταθές περιβάλλον οι οικονομικοί οργανισμοί καλούνται να λειτουργήσουν πιο αποδοτικά. Σε ένα τέτοιο τοπίο, η «αναγνώριση της σημασίας του ανθρώπινου δυναμικού ως κύριου συντελεστή μπορεί όχι μόνο να βοηθήσει στην επιτυχία, αλλά να πρωτοστατήσει με νέες ιδέες και πρωτοβουλίες στην αντιμετώπιση της κρίσης», υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι η διαχείρισή του είναι επιτυχής, δηλαδή αποδοτική³ και αποτελεσματική⁴. (DESSLER, 2012)

Τα πρώτα βήματα ενός νέου στην αγορά εργασίας είναι δύσκολα, πόσο μάλλον όταν γίνονται σε μια χρονική περίοδο που η οικονομία βρίσκεται σε κρίση. Συνεπώς, μέσα από αυτή την άποψη η σημερινή γενιά είναι αδικημένη σε σχέση με τις προηγούμενες γενιές αφού οι νέοι καλούνται να σχεδιάσουν τη σταδιοδρομία τους σε

³ **αποδοτικότητα** χαρακτηρίζεται η ιδιότητα, ή η ικανότητα επιδίωξης του προσδοκώμενου αποτελέσματος.

⁴ **αποτελεσματικότητα** είναι ο λόγος ενός συγκεκριμένου αποτελέσματος που επιδιώκεται προς το κόστος που απαιτείται για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα αυτό.

ένα περιβάλλον που ορίζεται από κανόνες οι οποίοι συνεχώς αλλάζουν, με εργοδότες που γίνονται ολοένα και πιο απαιτητικοί⁵. (Κουσία, Ημ. Πρόσβασης 4/4/2013)

Η γενικότερη κατάσταση της αγοράς έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την ψυχολογία και τις προτεραιότητες των εργοδοτών. Η ζήτηση έχει μειωθεί, ενώ ακόμη και όταν υπάρχει μία διαθέσιμη θέση οι διαδικασίες επιλογής κρατούν περισσότερο από ο,τι παλιά. Γιατί συμβαίνει αυτό; Οι επιχειρήσεις θέλουν να είναι σίγουρες ότι ο εργαζόμενος που θα επιλέξουν θα «ταιριάζει» με τη θέση και θα είναι αποδοτικός και χρήσιμος το συντομότερο δυνατό. Το περιθώριο για λανθασμένες επιλογές έχει στενέψει και το να πετύχει κανείς το ταίριασμα δεν διασφαλίζεται από μια επιφανειακή εξέταση των τυπικών προσόντων ενός υποψηφίου, αλλά απαιτούν διερεύνηση παραγόντων όπως η κουλτούρα, οι ικανότητες, οι δεξιότητες, η προηγούμενη εμπειρία σε αντίστοιχη θέση και αυτό απαιτεί αρκετό χρόνο.

Τι σημαίνουν όλα αυτά για έναν άνθρωπο που αναζητά εργασία αυτήν τη στιγμή; Πρώτα απ' όλα ότι δεν χρειάζεται να απογοητεύεται. Η ζήτηση, αν και περιορισμένη, εξακολουθεί να υπάρχει, πλην όμως αφορά ανθρώπους ικανούς, εκπαιδευμένους και με θέληση να δεσμευτούν απέναντι σε μια επιχείρηση και να συμβάλλουν στην επιτυχία της. Κατά δεύτερον, χρειάζεται να αξιολογήσουν τι πραγματικά ζητούν οι επιχειρήσεις και κατά πόσον οι δικές τους δεξιότητες ανταποκρίνονται σε αυτά τα ζητούμενα. Για παράδειγμα, η προηγούμενη εργασία ανεξάρτητα από συγκεκριμένο αντικείμενο καθώς

⁵ <http://www.kariera.gr/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF/cb-72-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CF%85%CF%87%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CE%B5%CE%BD-%CE%BC%CE%AD%CF%83%CF%89-%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7%CF%82/>

και η ικανότητα εργασίας σε ομάδες είναι σε αρκετές περιπτώσεις βασικά κριτήρια επιλογής. Επομένως, ένας νεοεισερχόμενος στην αγορά χρειάζεται να φροντίσει ώστε να εμπλουτίσει το βιογραφικό του, επιλέγοντας να εργαστεί σε θέσεις προσωρινής απασχόλησης αλλά και προσφέροντας εθελοντικά τις ελεύθερες ώρες του ώστε να διεκδικήσει έτσι σε δεύτερο χρόνο μία μονιμότερη εργασία.

2.6 Η ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής Οικονομίας και η κρίση της στο μικρό-οικονομικό επίπεδο

Το πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και του ελληνικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, έχει χαρακτηριστικά που έχουν καθιερωθεί εδώ και χρόνια. Η κρίση κάνει τις επιχειρήσεις να ανακαλύπτουν τα όρια αντοχής τους. Για τις περισσότερες φέρνει ενώπιον τους τις χρόνιες αδυναμίες τους, την έλλειψη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Μερικές, με ικανότητα προσαρμογής έχουν ήδη αντιδράσει από πριν, αποσκοπώντας σε μη αποδοτικές δραστηριότητες, μειώνοντας το κόστος, πηγαίνοντας εκεί όπου υπάρχει ζήτηση, σε διεθνής αγορές. Οι πιο διορατικές βρίσκουν ευκαιρίες στην κρίση. Ανοίγονται σε νέες δραστηριότητες διεθνώς, αντιμετωπίζοντας την έλλειψη ρευστότητας με διεθνής προσβάσεις και συνεργασίες. Μαθαίνουν και αλλάζουν καθώς συναντούν νέους πελάτες και νέες συνθήκες σε άλλες αγορές.

Το κράτος στη διαδικασία αυτή της προσαρμογής των επιχειρήσεων και ανάδειξης νέας επιχειρηματικότητας παίζει ρόλο. Μπορεί να βοηθήσει με διάφορους

τρόπους και μάλιστα άμεσα. Άμεσα, με πρακτικά μέτρα, βελτιώνοντας το θεσμικό περιβάλλον των επιχειρήσεων και εστιάζοντας τη στήριξη έτσι ώστε να προκύψει ένα ανταγωνιστικό οικοσύστημα επιχειρήσεων. Όχι απαραίτητα με επιδοτήσεις και προνόμια, μιας και οι πόροι είναι λιγοστοί.

Μετά την κρίση, το διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον θα είναι διαφορετικό, διότι αλλάζουν οι προτιμήσεις του καταναλωτή και αναδύονται νέα πρότυπα. Ο καταναλωτής μετριάζει τα χρήματα του, αλλά ψάχνει και για τρόπους να ικανοποιήσει τις ίδιες ανάγκες με πιο έξυπνες λύσεις. Μειώνει τις αγορές του, αλλά και στρέφεται σε πιο οικονομικά προϊόντα, διατηρώντας όμως υψηλές τις απαιτήσεις τους για ποιότητα. Δίνει μικρότερη αξία στα κλασικά επώνυμα προϊόντα, και τα brands των πολυεθνικών βρίσκονται υπό πίεση.

Το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον αλλάζει οριστικά. Οι απαιτήσεις της κοινωνίας για εταιρική υπευθυνότητα γίνονται πιο ισχυρές. Ο καταναλωτής είναι πιο πληροφορημένος και με το διαδίκτυο ξέρει περισσότερα για το τι αγοράζει και για αυτόν που τα προσφέρει. Οι επιχειρήσεις που ανταποκρίνονται προδραστικά στις νέες απαιτήσεις για υπευθυνότητα αποκτούν κοινωνικό κεφαλαίο και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Η αντοχή των ελληνικών επιχειρήσεων στην κρίση εξαρτάται από την ικανότητα τους να κτίσουν και να διατηρήσουν συγκριτικό πλεονέκτημα σε χαμηλότερα επίπεδα κόστους. Να προσφέρουν ποιοτικά προϊόντα σε πιο προσιτές, όχι απαραίτητα φθηνότερες, τιμές. Είτε κινούνται εγχώρια είτε διεθνώς, χρειάζεται να αξιοποιήσουν

τεχνολογίες, να εισάγουν καινοτομίες και να διατάξουν τους πόρους τους. Σίγουρα πολλές δεν θα τα καταφέρουν, αλλά θα υπάρξουν και αυτές που θα έρθουν στο ύψος των περιστάσεων. Η κρίση θα είναι σε ένα βαθμό εξυγιαντική, αρκεί το ισοζύγιο «γεννήσεων - θανάτων» να είναι θετικό⁶.

2.7 Παγίδες της κρίσης

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις δεν πρόεκυψαν ως αυτόνομα, εξωγενή ή στιγμιαία γεγονότα, αλλά αποτελούν την κορύφωση ορισμένων διαδικασιών που έχουν ξεκινήσει εδώ και χρόνια. Σίγουρα, καθώς το φαινόμενο είναι πολυεπίπεδο (ελληνικό και παγκόσμιο, πολιτικό-κοινωνικό και επιχειρηματικό), δεν μπορούν να δοθούν απλουστευτικές απαντήσεις για το πώς φτάσαμε ως εδώ σαν Ελλάδα. Μπορούμε όμως, σε επίπεδο επιχειρηματικό επίπεδο και επίπεδο μάλιστα να εντοπίσουμε κάποιες κυρίαρχες, υποσυνείδητες παγίδες, στις οποίες άτομα και οργανισμοί υπέπεσαν πριν από την κρίση, αλλά και εν μέσω αυτής, όταν χρειάστηκε να αλλάξουν παγιωμένους τρόπους δράσης και νοητικά μοντέλα.

Παγίδα πρώτη: Αρκετά χρόνια πριν από την κρίση, η παγκόσμια οικονομία πέρασε μια περίοδο αλόγιστης ευφορίας, που χαρακτηριζόταν από υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και ακόμα ψηλότερα επίπεδα κατανάλωσης. Αντίστοιχες συμπεριφορές παρατηρήθηκαν και στην ελληνική οικονομία. Σε αυτό το κλίμα του άκρατου ενθουσιασμού, ο κόσμος ξέχασε τόσο την ιστορικά αποδεδειγμένη θεωρία των οικονομικών κύκλων, δηλαδή ο,τι ανεβαίνει κάποια στιγμή κατεβαίνει, όσο και ορισμένες βασικές προειδοποιήσεις για τον

⁶ http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/20-5_lioukas.pdf

κίνδυνο των αγορών, όπως αυτή που αναφέρει ότι διάφορες επενδύσεις δεν έχουν εγγυημένη απόδοση, και οι προηγούμενες αποδόσεις δεν διασφαλίζουν τις μελλοντικές. Η υπερβολική αυτοπεποίθηση ότι η ανάπτυξη θα συνεχίζεται για πάντα, ότι η κατανάλωση θα αυξάνεται για πάντα, ότι οι τιμές των ακινήτων θα συνεχίσουν την ανοδική τους πορεία, σαν αξία, για πάντα, μας οδήγησε σε μια εντελώς στρεβλή εκτίμηση για το μέλλον της οικονομίας, σε άκρατο δανεισμό, σε υπερχρέωση και άρα σε υποθήκευση του μέλλοντος μας.

Παγίδα δεύτερη: Την «έκπληξη» για την παγκόσμια κρίση του 2008 ακολούθησε παραδόξως μια απατηλή σιγουριά ότι αυτό δεν αφορούσε τις δίκες μας επιχειρήσεις. Τηρώντας μια στάση άρνησης, πολλοί Έλληνες επιχειρηματίες και ηγετικά στελέχη δεν προχώρησαν άμεσα σε προληπτικά μέτρα και κινήσεις διαχείρισης της διαφαινόμενης κρίσης. Όταν πια φάνηκε το μέγεθος του ελληνικού προβλήματος, με την προσφυγή της χώρας σε εξωτερική βοήθεια, τότε ήταν ήδη πια αργά για πολλές επιχειρήσεις και την χώρα μας την ίδια.

Παγίδα τρίτη: Την αδυναμία να προβλέψουμε εγκαίρως το μέγεθος του προβλήματος διαδέχτηκε η αδυναμία ανάληψης δράσης και η εμμονή στον παλαιό τρόπο λειτουργίας. Αν και ήταν εμφανές ότι οι πρακτικές του παρελθόντος υπήρξαν ανεπαρκείς στη διαχείριση της κρίσης, συνεχίσαμε να κάνουμε ο,τι κάναμε πριν, αναμασώντας το «ένδοξο παρελθόν» κι ελπίζοντας σε έναν από μηχανής θεό που θα μας σώσει, χωρίς εμείς οι ίδιοι να προσπαθήσουμε πολύ. Δεν μπορείς να σκάψεις μια νέα τρύπα εάν συνεχίζεις απλώς να σκάβεις στο ίδιο σημείο όπως πριν.

Παγίδα τέταρτη: Την άρνηση να δούμε τη ζοφερή πραγματικότητα που πλησίαζε και να αναλάβουμε δράση, ακλούθησε ο θυμός και η επίρριψη ευθυνών επί δικαίους και αδίκους. Το σύνδρομο του αδικημένου και η μη ανάληψη της ατομικής ευθύνης αποτέλεσαν συνήθεις τρόπους αντίδρασης, όπως και η ερμηνεία όσων συμβαίνουν υπό το πρίσμα του βασικού σφάλματος απόδοσης: «οι επιτυχίες μου είναι αποτέλεσμα της δικής μου δουλειάς και προσπάθειας, όμως για τις αποτυχίες μου ευθύνονται κάποιοι άλλοι, όπως το κράτος, οι τράπεζες, οι ξένοι, η κακή τύχη κλπ.»

Παγίδα πέμπτη: Όταν φτάσαμε τελικά στην ανάληψη δράσης, επικράτησαν σπασμωδικές κινήσεις, γρήγορες και εύκολες λύσεις, εστιασμένες στη μείωση κόστους (πχ. Απολύσεις, περικοπές στις επενδύσεις σε εκπαίδευση και καινοτομία). Δυστυχώς, όμως, λύσεις που φαίνονται εύκολες και που εστιάζουν στη περικοπή του ορατού κόστους καταστρέφουν το εργασιακό κλίμα και μακροπρόθεσμα πλήττουν την ικανότητα ανάκαμψης του οργανισμού, αν ο οργανισμός δεν επενδύσει στο χτίσιμο δυναμικών ικανοτήτων μέσα στην κρίση, τότε θα αναπόφευκτα το εργασιακό του δυναμικό θα υπολείπεται μελλοντικά σε γνώσεις, ικανότητες και χαρακτηριστικά που θα είναι απαραίτητα για τη διαχείριση των νέων δεδομένων και συνθηκών. Κατά συνέπεια θα χάσει το «στοίχημα» της επόμενης μέρας.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Περίληψη

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται οι σκοποί, η μεθοδολογία, το δείγμα και τα συμπεράσματα της παρούσας έρευνας. Αναλυτικότερα, παρουσιάζονται οι έννοιες και οι λειτουργικοί ορισμοί που χρησιμοποιούνται στην έρευνα, περιγράφονται οι κλίμακες μέτρησης των μεταβλητών του ερωτηματολογίου, αναφέρεται βαθμός αξιοπιστίας και εγκυρότητας των μετρήσεων και τέλος καθορίζεται το δείγμα και το μέσο για τη συλλογή δεδομένων. Για τη μεθοδολογία της έρευνας χρησιμοποιείται ένα ερωτηματολόγιο που δόθηκε σε 194 νέους στον προαύλιο χώρο του ΤΕΙ Ηρακλείου Κρήτης. Στη συνέχεια η επεξεργασία των στοιχείων έχει γίνει με τη χρήση του Microsoft Excel.

3.2 Είδος Έρευνας

Το είδος της έρευνας που χρησιμοποιείται στην παρούσα πτυχιακή εργασία είναι η πρωτογενής⁷, ποσοτική⁸ έρευνα. Ο τύπος της ποσοτικής έρευνας ασχολείται με τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιώντας διάφορα μέσα όπως είναι το ερωτηματολόγιο. Χρησιμοποιήθηκε αυτός ο τύπος έρευνας λόγω του ότι θα μας βοηθήσει στη μέτρηση των αποτελεσμάτων και έτσι θα προβούμε πιο εύκολα στην ανάλυση και εξαγωγή συμπερασμάτων.

⁷ Η πρωτογενής έρευνα γίνεται για την προώθηση της ανθρώπινης γνώσης χωρίς προσδοκίες για άμεσα απτά οφέλη. Παρ' όλα αυτά τα αποτελέσματά της, είναι το θεμέλιο για την δευτερογενή.

⁸ Στην ποσοτική έρευνα χρησιμοποιούνται ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις κτλ. Είναι ένα είδος μελέτης το οποίο στηρίζεται σε μετρήσιμα δεδομένα.

Γενικότερα, υπάρχουν αρκετά είδη έρευνας. Κάθε ένα από αυτά χρησιμοποιείται και για κάποιο σκοπό. Τα είδη αυτά ταξινομούνται ανάλογα. Για παράδειγμα μπορούμε να έχουμε έρευνες ερωτηματολογίου, συνέντευξης και παρατήρησης.

Επιπρόσθετα, μπορούν να ταξινομηθούν ανάλογα με το σκοπό της κάθε έρευνας:

(1) Βασική έρευνα, η οποία παρουσιάζει απλά νέα πράγματα χωρίς όμως να δημιουργεί το αποτέλεσμα. (2) Εφαρμοσμένη έρευνα, η οποία εστιάζει περισσότερο στο πρακτικό κομμάτι. . (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005:197-198)

Επιπλέον, μπορούν να ταξινομηθούν ανάλογα με την κατηγορία της κάθε έρευνας: (1) Ποιοτική έρευνα, η οποία μελετά ξεχωριστά την κάθε περίπτωση. (2) Ποσοτική έρευνα, η οποία συλλέγει τα δεδομένα χρησιμοποιώντας κάποια μέσα συλλογής δεδομένων που είναι συνήθως τα ερωτηματολόγια και στη συνέχεια προχωρά στην ανάλυση των ευρημάτων. (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005:198-199)

Ακολουθώντας το κεφάλαιο Βιβλιογραφική Ανασκόπηση, το κεφάλαιο Μεθοδολογία είναι το βασικό κεφάλαιο για την έρευνα. Με την επιλογή του θέματος, περιγράφεται χρονικά η πορεία και τα στάδια που ακολουθήθηκαν για τη διεξαγωγή της έρευνας. Έγινε η ετοιμασία του ερωτηματολογίου και ήμασταν σε θέση να αποφανθούμε για την ερευνητική μέθοδο που θα ακολουθήσουμε. Το ερωτηματολόγιο δόθηκε σε 194 νέους στον προαύλιο χώρο του ΤΕΙ Ηρακλείου Κρήτης.

Προτού μοιράσουμε τα ερωτηματολόγια στους νέους, ήταν αναγκαίο να γίνει μια μικρή εισαγωγή στον κάθε ένα για το τι πρόκειται να ερωτηθούν. Θα πρέπει να τονιστεί ότι οι ερωτηθέντες παρέμειναν ανώνυμοι κατά την έρευνα αυτή και προτρέπονταν να

απαντήσουν με συνέπεια και με ειλικρίνεια σε όλες τις ερωτήσεις τους ερωτηματολογίου. Αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία των απαντήσεων, μαζέψαμε τα ερωτηματολόγια και στη συνέχεια τα επεξεργαστήκαμε για να εξάγουμε τα αποτελέσματα-συμπεράσματα της έρευνας.

3.3 Μεθοδολογία Συλλογής Δεδομένων

Το ερωτηματολόγιο είναι το μοναδικό μέσο συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα πτυχιακή εργασία. Σκοπός της δημιουργίας ερωτηματολογίου είναι να συλλεχθούν οι απόψεις και οι στάσεις των νέων για σχετικά με την οικονομική κρίση στην Ελλάδα αλλά και να παρουσιαστούν κάποιες θέσεις τους σχετικά με την έξοδο της Ελλάδας από την παγκόσμια οικονομική κρίση.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος περιέχει έξι ερωτήσεις σχετικές με τα δημογραφικά στοιχεία των νέων όπως είναι το φύλο τους, ο τόπος μόνιμης τους διαμονής, τα μαθήματα τους που έχουν μείνει μέχρι το πτυχίο, αν εργάζονται, αν γνωρίζουν που θα εργαστούν μετά την απόκτηση του πτυχίου τους και πιο είναι το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν στην καθημερινή τους ζωή. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται 11 ερωτήσεις σχετικές με τις στάσεις των φοιτητών για την οικονομική κρίση στην Ελλάδα, όπως είναι οι σημαντικές για αυτούς αξίες, αξίες που πρέπει να διαθέτει η ηγεσία, στοιχεία που πρέπει να διαθέτει ένας ηγέτης για να τους κάνει να τον ακολουθήσουν, ποιον ηγέτη θα διάλεγαν, ποια είναι τα χαρακτηριστικά της σημερινής ηγεσίας στην Ελλάδα, τι λείπει από την ηγεσία σήμερα, ποιες είναι οι λύσεις που προτείνουν για την έξοδο από την κρίση, αν έχουν ευθύνη για να βγει η Ελλάδα από

την κρίση, πόσο σημαντική είναι η παιδεία για την έξοδο από την κρίση και αν θα γίνονταν ποτέ ηγέτες.

Είναι πολύ βασικό να ακολουθήσουμε κάποιες πρακτικές ώστε να χειριστούμε τη χρήση ευαίσθητων δεδομένων των ερωτηθέντων.

Είναι επίσης πολύ σημαντικό να καταγραφεί ο χρόνος ο οποίος χρειάζεται για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Οπότε, έπρεπε να συμπληρώσουμε ένα δοκιμαστικό ερωτηματολόγιο για να δούμε περίπου πόσο χρόνο θα χρειαστούν οι φοιτητές για να το ολοκληρώσουν. Το γεγονός αυτό βοηθάει σε μια αξιόπιστη συλλογή δεδομένων.

3.4 Είδη Δεδομένων

Οι 194 φοιτητές είναι τα άτομα τα οποία έλαβαν μέρος στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Οι φοιτητές αυτοί κλήθηκαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο το οποίο αποτελείται από 6 ερωτήσεις στο πρώτο του μέρος και 11 ερωτήσεις στο δεύτερο του μέρος, σύνολο 17 ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής.

Μέσα από τη δομή του ερωτηματολογίου περιγράφονται και οι μεταβλητές του. Ανεξάρτητες μεταβλητές θεωρούνται οι φοιτητές και το πώς βλέπουν σήμερα τα δεδομένα σχετικά με την οικονομική κρίση στην Ελλάδα

Εξαρτημένη μεταβλητή είναι οι απόψεις και στάσεις των φοιτητών για την έξοδο της Ελλάδας από την οικονομική κρίση.

3.5 Λειτουργικοί Ορισμοί

Οι λειτουργικοί ορισμοί αποτελούν και τις μεταβλητές των ερευνητικών ερωτημάτων που ορίστηκαν στην αρχή αυτής της έρευνας. Είναι πολύ χρήσιμοι σε κάθε έρευνα επειδή βοηθούν στη μέτρηση των αποτελεσμάτων και στην εξαγωγή συμπερασμάτων. Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκαν οι πιο κάτω λειτουργικοί ορισμοί:

- (1) Ο πρώτος λειτουργικός ορισμός είναι: Η οικονομική κρίση.
- (2) Ο δεύτερος λειτουργικός ορισμός είναι: Οι φοιτητές.
- (3) Ο τρίτος λειτουργικός ορισμός είναι: Η στάσεις των φοιτητών για την έξοδο από την οικονομική κρίση.

3.6 Καθορισμός Δείγματος

Η υποενοότητα αυτή παρουσιάζει το δείγμα του πληθυσμού της έρευνας. Το δείγμα της έρευνας ήταν 194 φοιτητές.

Μετά τον καθορισμό του δείγματος της παρούσα έρευνας, ήταν αναγκαίο να γίνει και ο καθορισμός του τρόπου επιλογής των ερωτηθέντων. Αποφασίστηκε και από τους δύο ερευνητές ότι η δειγματοληψία θα είναι επιλεκτική. Δηλαδή, ήδη ήταν επιλεγμένος ο χώρος στον οποίο επρόκειτο να γίνει η έρευνα και έτσι δε θα χρειαζόταν ιδιαίτερος χρόνος μετακίνησης για την διεκπεραίωση της ερευνητικής διαδικασίας.

Επιπλέον, κατά την επιλογή των φοιτητών, θα χρειαζόταν επίσης επιλεκτική δειγματοληψία.

Έπειτα, κατά την επιλογή των φοιτητών, ζητήθηκε αρχικά από αυτούς να δηλώσουν εάν επιθυμούν να συμμετάσχουν στη διερευνητική διαδικασία. Και, γίνεται η επιλογή των πρώτων φοιτητών που δήλωσαν ότι ήθελαν να συμμετέχουν στην έρευνα.

3.7 Παραδοχές της Έρευνας

Η παραδοχή είναι μια προϋπόθεση η οποία τίθεται από κάποιο ερευνητή ώστε να ισχύει μια συνθήκη και να μην μπορεί να προχωρήσει η έρευνα χωρίς τη συγκεκριμένη συνθήκη. (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005)

Η παραδοχή εδώ σε αυτή την έρευνα είναι ότι οι φοιτητές γνωρίζουν τι είναι η παγκόσμια οικονομική κρίση. Η γνώση τους αυτή θα βοηθήσει στην ολοκλήρωση της ερευνητικής διαδικασίας.

3.8 Στατιστικές Τεχνικές

Η ανάλυση των δεδομένων στην παρούσα έρευνα έχει γίνει με τη χρήση του προγράμματος Microsoft Excel. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ερωτήσεων, θα υπολογίζεται η συχνότητα (frequency) μέτρησης της κάθε ερώτησης και θα βγαίνουν τα ανάλογα αποτελέσματα.

Προτού γίνει η ανάλυση των δεδομένων στο πρόγραμμα ήταν αναγκαίο οι ερωτήσεις να κωδικοποιηθούν. Δηλαδή να μετατραπεί η κάθε απάντηση σε ένα κωδικό

αριθμό για την πιο εύκολη εισαγωγή τους στο πρόγραμμα. Για παράδειγμα, στην ερώτηση που ρωτά για το φύλο του κάθε φοιτητή θα πούμε ότι η τιμή «Άνδρας» παίρνει την τιμή 1 ενώ η τιμή «Γυναίκα» παίρνει την τιμή 2. Στην περίπτωση που για κάποιο λόγο δεν έχουν απαντήσει τότε το 0 είναι η τιμή 'δεν απάντησε'.

3.9 Κανόνες δεοντολογίας και ηθικής

Η συλλογή των δεδομένων έχει γίνει με τη χρήση του ερωτηματολογίου. Οι επιλεγμένοι φοιτητές, κλήθηκαν να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής του ερωτηματολογίου που τους δόθηκε. Όμως, ως έρευνα που είναι πρέπει να λαμβάνει υπόψη κανόνες δεοντολογίας οι οποίοι βοηθούν την ερευνητική ομάδα να οδηγηθεί γρήγορα στην ερευνητική διαδικασία την οποία θα διεξάγει χωρίς λάθη.

Στο βιβλίο των Παπαναστασίου & Παπαναστασίου (2005), τονίζονται οι πιο κάτω κανόνες δεοντολογίας:

- Κανένας δεν εξαναγκάζεται να λάβει μέρος στην έρευνα.
- Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να φέρει για την κοινωνία αποτελέσματα τα οποία είναι ευεργετικά.
- Οι φοιτητές που λαμβάνουν μέρος στην έρευνα, προστατεύονται από οποιονδήποτε κίνδυνο.
- Οι προσωπικές πληροφορίες των ερωτηθέντων που συλλέγονται για σκοπούς της παρούσας έρευνας, είναι εμπιστευτικές και προστατεύονται από το νόμο.

- Οι φοιτητές που συμμετέχουν στην έρευνα δεν πρέπει να παραπλανούνται.
- Τα δεδομένα που συλλέγονται από την έρευνα αυτή δεν θα υποστούν οποιαδήποτε αλλαγή.
- Οι ερευνητές δεν θα χρησιμοποιήσουν στοιχεία ή αποτελέσματα από άλλες έρευνες εκτός και αν τοποθετήσουν στη βιβλιογραφία τους την πηγή που πήραν τα δεδομένα αυτά.
- Οι φοιτητές που λαμβάνουν μέρος στην έρευνα θα πρέπει να δώσουν αληθινές απαντήσεις και πληροφορίες ώστε να βοηθήσουν στην εξαγωγή πραγματικών αποτελεσμάτων.

3.10 Εγκυρότητα και Αξιοπιστία Μετρήσεων

Σύμφωνα με τους Παπαναστασίου & Παπαναστασίου (2005), η εγκυρότητα είναι ο βαθμός που μπορεί ο σκοπός μιας έρευνας. Υπάρχουν κάποια όργανα μέτρησης για τα αποτελέσματα τα οποία δίνουν αποτελέσματα έγκυρα για την έρευνα. Στην έρευνα μας είναι αναγκαίος ο έλεγχος της εγκυρότητας που δίνουν τα όργανα που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων.

Γενικότερα υπάρχουν τέσσερις τύποι εγκυρότητας: (1) Φαινομενική εγκυρότητα, δηλαδή ο βαθμός μέτρησης ενός οργάνου που δίνει το μέσο όρο των απαντήσεων μιας ερώτησης, (2) Εγκυρότητα περιεχομένου, δηλαδή ο βαθμός εγκυρότητας που βασίζεται στη σύγκριση των ερωτήσεων, (3) Εγκυρότητα σχετιζόμενη με κριτήριο, δηλαδή η εγκυρότητα η οποία βασίζεται σε μελλοντικά κριτήρια μιας έρευνας, (4) Εγκυρότητα

εννοιολογικής κατασκευής, δηλαδή η εγκυρότητα που ερμηνεύει τα αποτελέσματα ψυχολογικών ιδιοτήτων. (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005: 157-163)

Η αξιοπιστία των μετρήσεων, παρουσιάζει το πόσο αξιόπιστο είναι το μέσο συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιεί κάποιος ερευνητής. Στη δική μας την περίπτωση, το μέσο συλλογής δεδομένων είναι το ερωτηματολόγιο. Η αξιοπιστία έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: (1) εμφανίζεται μόνο στα αποτελέσματα του μέσου συλλογής δεδομένων, (2) είναι αναγκαία σε οποιαδήποτε έρευνα όμως δεν είναι επαρκές στοιχείο για να θεωρείται ότι είναι έγκυρη, (3) η μέτρησή της βασίζεται σε σταθερά δεδομένα, και (4) διαπιστώνεται μέσα από στατιστική ανάλυση. (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005: 163-165)

Στην έρευνα που ακολουθούμε, η μέτρηση της αξιοπιστίας με βάση το ερωτηματολόγιο γίνεται με δύο προσεγγίσεις: (α) όταν δύο από τις ερωτήσεις γραφούν με δύο διαφορετικούς τρόπους. Με την επιστροφή των ερωτηματολογίων βρίσκονται οι δύο συντελεστές συσχέτισης των ερωτήσεων αυτών και έτσι ο μέσος όρος τους δίνει την αξιοπιστία της έρευνας. (β) μια άλλη προσέγγιση την οποία ακολουθούμε είναι η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από κάποια άτομα σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα και η σύγκριση των απαντήσεων τους. Αν οι απαντήσεις συμπίπτουν τότε η αξιοπιστία έχει ψηλό βαθμό.

3.11 Ανάλυση δεδομένων

Η ανάλυση των δεδομένων του ερωτηματολογίου έχει γίνει με το πρόγραμμα Microsoft Excel. Αφού μαζεύτηκαν τα ερωτηματολόγια, έπρεπε να γίνει κάποιο έντυπο με τις ερωτήσεις των ερωτηματολογίων κωδικοποιημένες ώστε να μας βοηθήσει να περάσουμε τα δεδομένα των ερωτηματολογίων με ευκολία μέσα στο πρόγραμμα. Το έντυπο αυτό είναι ένας πίνακας ο οποίος περιέχει τις ερωτήσεις από το ερωτηματολόγιο κωδικοποιημένες.

Ακολούθως, τα δεδομένα των ερωτηματολογίων έχουν περαστεί με την κωδικοποίηση τους στο πρόγραμμα. Επίσης, για να κάνουμε μια σωστή επαλήθευση των δεδομένων, τα ερωτηματολόγια αριθμήθηκαν και επαληθεύτηκαν μετά την εισαγωγή τους. Με αυτό τον τρόπο αποφεύχθηκαν τα λάθη από την εισαγωγή των δεδομένων.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

4.1 Περίληψη

Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει τα αποτελέσματα όπως αυτά εξήχθηκαν από το πρόγραμμα. Η προβολή των αποτελεσμάτων έχει κυρίως στόχο να κάνει γνωστές τις στάσεις των φοιτητών για την οικονομική κρίση στην Ελλάδα αλλά και τις εισηγήσεις τους για να βγει τελικά η Ελλάδα από την οικονομική κρίση.

4.2 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Από το δείγμα της έρευνας μας, το 56% που έλαβε μέρος ήταν γυναίκες, ενώ το υπόλοιπο 44%, ήταν άνδρες. Παρατηρήθηκε ότι από το σύνολο των ερωτηθέντων εργάζεται μόνο το 29%, ενώ το μόλις το 19% γνωρίζει που θα εργαστεί μετά την αποφοίτηση. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι η νέα γενιά αντιμετωπίζει, τώρα αλλά θα αντιμετωπίζει και στο μέλλον, προβλήματα επιβίωσης. Στην καθημερινή μας ζωή τα τελευταία έτη δεν παίρνουμε ιδιαίτερα θετικά μηνύματα από το περιβάλλον μας. Για παράδειγμα ακούμε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και διαβάζουμε από τον τύπο για ανεργία, για απολύσεις, για ανθρώπους που έχουν χάσει τη στέγη τους και πολλές άλλες μη ελπιδοφόρες πληροφορίες και μηνύματα. Βάση του δείγματος μας, αναφέραμε ότι εργάζεται σήμερα μόνο το 29%, επομένως σαν επόμενο συμπέρασμα έχουμε ότι το υπόλοιπο του δείγματος, δηλαδή 71% στηρίζεται προς το παρόν οικονομικά στην οικογένεια ακόμα. Όταν λοιπόν από τα ΜΜΕ ακούμε για ανεργία και απολύσεις τότε καταλαβαίνουμε ότι είναι πολύ δύσκολο να συντηρηθεί μια οικογένεια και να ανταπεξέλθει στις καθημερινές της ανάγκες, ειδικά αν υπάρχει παιδί που σπουδάζει σε μια άλλη πόλη. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι το 48% του πληθυσμού του δείγματος μας, διαμένει στην Κρήτη, ενώ το υπόλοιπο 51% έρχεται και φοίτα στο Ηράκλειο Κρήτης από άλλες περιοχές της Ελλάδας και την Κύπρο.

4.3 ΣΤΑΣΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ

Οι νέοι νιώθουν ότι δεν ευθύνονται εκείνοι για την κατάσταση, αλλά φαίνεται να τους προβληματίζει το γεγονός ότι αυτοί που ευθύνονται δεν κάνουν κάτι για να την αλλάξουν. Αυτό είναι και το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν, βάση πάντα του δείγματος μας. Είναι λογικό να αισθάνεται έτσι η νέα γενιά. Τόσα χρόνια όλα παραμένουν τα ίδια και μάλιστα τα τελευταία χρόνια πάνε από το κακό στο χειρότερο. Αυτό συνέβη διότι η ηγεσία έπαψε να “ακούει”, έπαψε να συζητά, κάνοντας απλά ότι χρειαστεί για δικό της κομματικό συμφέρον. Αλλά και το μεγαλύτερο μέρος των πολιτών, ανεξαρτήτως γενιάς, έπαψε να ρωτάει, απλά ακολουθεί.

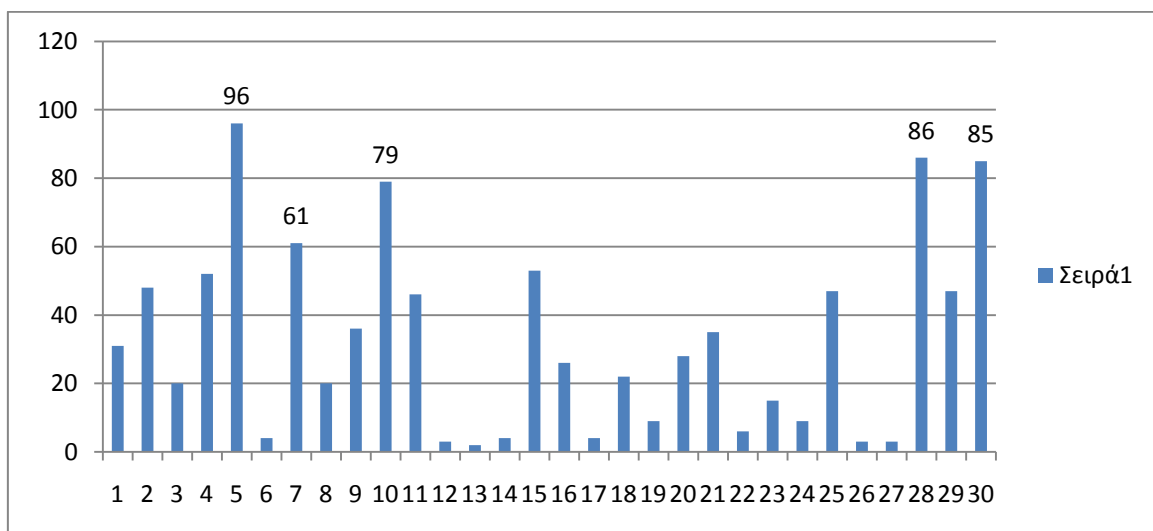
Σε προηγούμενο κεφάλαιο αναφέραμε τις επιπτώσεις που έχει η κρίση στην Παιδεία μας. Αναφέραμε τον ρόλο της Παιδείας και πόσο σημαντικός είναι αυτός για την πλάση του χαρακτήρα και της συμπεριφοράς ενός ανθρώπου. Αυτός ο ρόλος λοιπόν από την στιγμή που θα αλλοιωθεί, τότε θα αρχίσει η διαφθορά και η φθορά του ανθρώπου. Θα χαθεί ο σκοπός της ζωής, αφού οι αξίες της θα χάνονται.

Η νέα γενιά γνωρίζοντας το ρόλο της Παιδείας, βλέπει και αναγνωρίζει τις επιπτώσεις της έλλειψής της στη χώρα μας, μέσα από το πρόσωπο και την εικόνα που έχει η ηγεσία σήμερα. Αναγνωρίζει πλέον ότι τα χαρακτηριστικά και οι αξίες που συγκεντρώνει η ηγεσία σήμερα δεν συμπίπτουν με τα δικά της. Σήμερα, όπως φαίνεται, υπάρχουν κομματικά συμφέροντα και όχι εθνικά, υπάρχει έλλειψη διαφάνειας στις πράξεις και τις κινήσεις της ηγεσίας και ανεκπλήρωτες υποσχέσεις. Ενώ, θα έπρεπε να διέπουν την ηγεσία έμφαση στην Παιδεία, δικαιοσύνη, πραγματικό ενδιαφέρον για τους ανθρώπους, λήψη σωστών αποφάσεων και θέληση για αλλαγή.

Παρόλα αυτά όμως, ενώ οι αξίες της ζωής των νέων δεν συμπίπτουν με τις αξίες που διέπουν σήμερα την ηγεσία, συμπίπτουν όμως με τις αξίες που θα ήθελαν και θα έπρεπε να την διέπουν. Στο ερωτηματολόγιο μας βάλουμε δυο ερωτήσεις από τις οποίες θα κρίναμε αν οι νέοι θα ήθελαν να ταυτίζονται με την σημερινή ηγεσία. Η πρώτη ερώτηση αφορά τις αξίες που ακολουθούν οι νέοι και η δεύτερη αφορά τις αξίες που θα ήθελαν οι νέοι να έχει η σημερινή ηγεσία. Με τα αποτελέσματα που διεξήγαμε δημιουργήσαμε δυο διαγράμματα όπως φαίνονται παρακάτω.

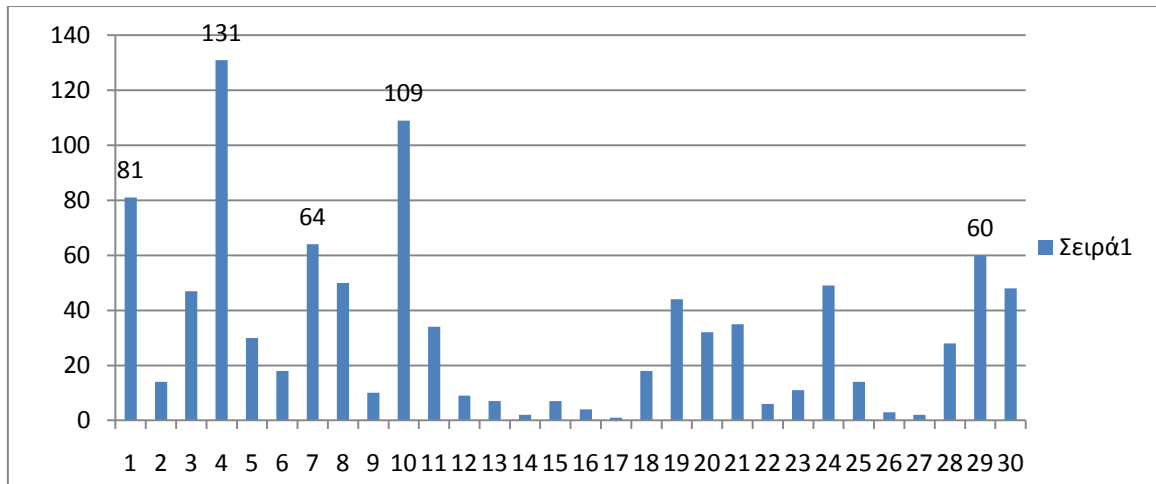
Γράφημα 1: Οι 5 Πιο Σημαντικές Αξίες για τους Νέους

Σύμφωνα με το Γράφημα 1, οι πέντε πιο σημαντικές αξίες των φοιτητών για τη ζωή τους είναι οι ακόλουθες: (1) η εμπιστοσύνη προς τον εαυτό τους (την οποία δήλωσαν 96 φοιτητές), (2) η ευγένεια την οποία δήλωσαν 86 φοιτητές, (3) ο αυτοέλεγχος τον οποίο δήλωσαν 85 φοιτητές, (4) η ελευθερία του λόγου την οποία δήλωσαν 79 φοιτητές και (5) η κοινωνικότητα την οποία δήλωσαν 61 φοιτητές.

Γράφημα 2: Οι 5 πιο σημαντικές αξίες που θα ήθελε η νέα γενιά να διέπουν τη σημερινή ηγεσία.

Το Γράφημα 2, παρουσιάζει τις πέντε πιο σημαντικές αξίες που η νέα γενιά θα ήθελε να διέπουν την ηγεσία, κατά σειρά προτεραιότητας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, και με τη σειρά προτεραιότητας που τις θέλουν οι περισσότεροι από τους φοιτητές, οι πέντε πιο σημαντικές αξίες που πρέπει να διέπουν την ηγεσία είναι οι ακόλουθες: (1) Δικαιοσύνη με 131 συχνότητες, (2) η δημοκρατία με 109 συχνότητες, (3) η οικογένεια με 81 συχνότητες, (4) η ομαδικότητα με 64 συχνότητες και (5) η ευσυνειδησία με 60 συχνότητες.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι οι αξίες της νέας γενιάς συμπίπτουν κατά ποσοστό 60% με τις αξίες που θα ήθελε να διέπουν την ηγεσία σήμερα. Είναι ένα ποσοστό το οποίο δείχνει και σε συνδυασμό με τις απαντήσεις που δόθηκαν σε άλλη ερώτηση, σχετικά το ποια τα χαρακτηριστικά διέπουν σήμερα την ηγεσία, ότι η ηγεσία που επιθυμεί η νέα γενιά διαφέρει κατά πολύ με την ήδη υπάρχουσα.

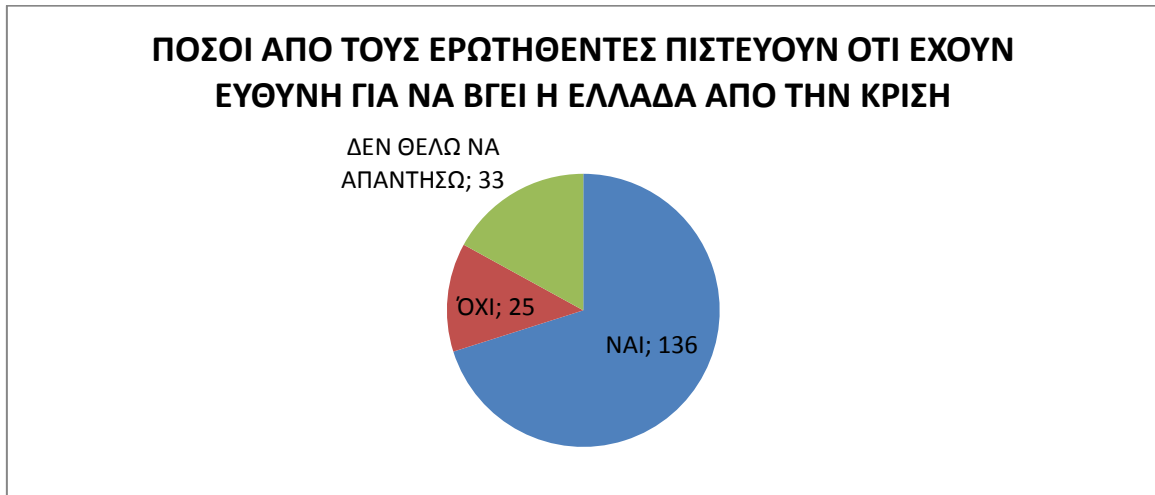
Πίνακας 1: Συσχέτιση αξιών ζωής της νέας γενιάς και αξιών που έπρεπε να διέπουν την σημερινή ηγεσία. (κατά σειρά προτεραιότητας)

Αξίες ζωής της νέας γενιάς (κατά σειρά προτεραιότητας)	Αξίες που θα έπρεπε να διέπουν τη σημερινή ηγεσία σήμερα (κατά σειρά προτεραιότητας)
5- Εμπιστοσύνη του εαυτού μου 28- Ευγένεια 30- Αυτοέλεγχος 10- Ελευθερία λόγου 7- Κοινωνικότητα	4- Δικαιοσύνη 10- Δημοκρατία 1- Οικογένεια 7- Ομαδικότητα 29- Ευσυνειδησία

Πιο πάνω είπαμε, ότι, το μεγαλύτερο πρόβλημα της νέας γενιάς είναι ότι ενώ δεν ευθύνεται εκείνη για την κρίση, φοβάται πως αυτοί που ευθύνονται πραγματικά δεν κάνουν κάτι για να την αλλάξουν. Παρόλο που δεν έχουν ευθύνη λοιπόν για τα σημερινά αποτελέσματα, πιστεύουν ότι έχουν ευθύνη για να βγει η Ελλάδα από την κρίση. Αυτό δείχνει ότι αναλαμβάνουν ευθύνες. Πράγμα που τους κάνει ευσυνείδητους. Όπως φαίνεται το έχουν πιάσει το νόημα. Προκειμένου να βοηθήσουν τη δική τους γενιά αλλά και τις επόμενες, έχουν καταλάβει ότι το να συγκρίνουμε το χθες με το σήμερα δεν βγάζει πουθενά. Αλλά αυτό που πρέπει να γίνει είναι να κοιτάξουμε ποια είναι η πραγματικότητα να προσαρμοστούμε στα σημερινά δεδομένα, ενώ στη συνέχεια, να βοηθήσουμε και τους γύρω μας να κάνουν το ίδιο. Να σταματήσουμε δηλαδή να είμαστε μίζεροι και να γίνουμε ενεργητικοί και προσαρμοστικοί.

Γράφημα 3: Πιστεύετε ότι έχετε ευθύνη για να βγει η Ελλάδα από την κρίση;

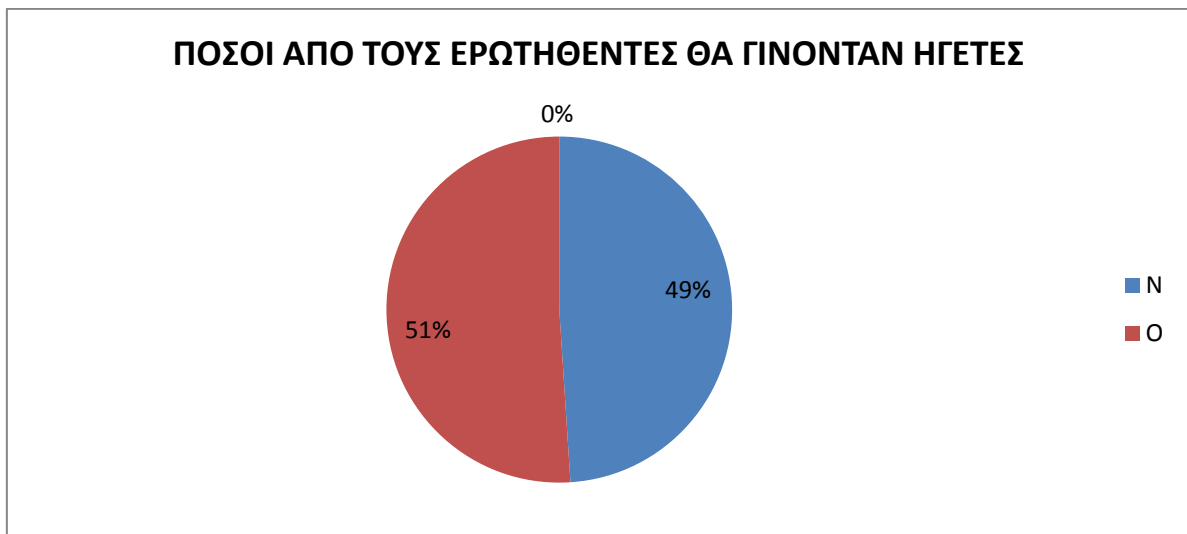

Ενώ οι νέοι φαίνεται να αντιδρούν και να νιώθουν ότι έχουν μερίδιο ευθύνης για την έξοδο της Ελλάδας από την κρίση (με συχνότητα 136, βλέπε Γράφημα 3), παρόλα αυτά η πλειοψηφία, η οποία σε ποσοστό αντιστοιχεί σε 51% (βλέπε Γράφημα 4), φαίνεται να μην θέλει να έχει ενεργό συμμετοχή στην ηγεσία της χώρας. Να γινόταν δηλαδή ηγέτης. Αυτό σημαίνει ότι κάτι τους απωθεί και δεν τους κάνει να επιθυμούν αυτή τη θέση. Ένας λόγος ίσως να είναι ότι έχουν συνδέσει τη λέξη ηγεσία με κάτι το κακό, διότι όπως έδειξε η έρευνα και αναφέραμε πιο πάνω, η διαφθορά του πολιτικού συστήματος είναι μεγάλη. Από την άλλη ίσως να τρομάζουν στην ιδέα ότι μπορεί το σύστημα να τους διαφθείρει και αυτούς, οπότε κάνουν πίσω. Όπως και να έχει έχουμε το άλλο 49% (βλέπε Γράφημα 4), το οποίο θα επιθυμούσε να έχει ενεργό συμμετοχή για την έξοδο από την κρίση στην ηγεσία της χώρας μας. Είναι ένα στοιχείο το οποίο μας στέλνει θετικό μήνυμα, το οποίο μας λέει ότι υπάρχουν νέοι οι οποίοι θα ήθελαν να ξεπεράσουν

τον εαυτό τους και να κάνουν την υπέρβαση πιάνοντας τα ηνία αυτής της χώρας
κάνοντας την δύναμη ξανά φτιάχνοντας και πάλι το πρόσωπο και την εικόνα της.

Γράφημα 4: Θα γινόσασταν ποτέ ηγέτες;

5. Συμπεράσματα

Το παρόν της νέας γενεάς δεν φαίνεται να είναι αισιόδοξο, με προοπτικές. Φαίνεται πως για αυτό είναι υπεύθυνο το παρελθόν της Ελλάδας. Συγκεκριμένα θα μπορούσαμε να πούμε ότι η νέα γενεά “πληρώνει προηγούμενες αμαρτίες της ηγεσίας”. Δυστυχώς έχουν γίνει πολλά λάθη. Αλλά πιο δυστυχές γεγονός είναι ότι κανένας, από αυτούς που μας κυβερνούν, δεν κάνει κάτι να διορθώσει τα λάθη. Και ακόμα πιο δυστυχές γεγονός είναι ότι εμείς όλοι, δεν κάναμε τίποτε ως τώρα, για να αντιστρέψουμε τα δεδομένα.

Ένας νέος μπορεί να δουλεύει τώρα, αλλά, δεν μπορεί να γνωρίζει με σιγουριά αν θα συνεχίσει να το κάνει στο μέλλον, αν θα έχει προοπτικές. Λένε ότι “ δεν υπάρχει δεν μπορώ... υπάρχει δεν θέλω...”. Η νέα γενιά, μάλλον, φαίνεται να διαψεύδει αυτή τη φράση. Η οικογένεια, η παιδεία, παίζουν σημαντικό και αξιοσέβαστο ρόλο στη ζωή ενός νέου. Οι προηγούμενες γενιές έδωσαν στη νέα, τις αξίες και τις αρχές, όπως όφειλαν άλλωστε. Αυτό αποτελεί θετικό στοιχείο. Οι προηγούμενες γενιές, όμως είχαν συνηθίσει σε έναν τρόπο ζωής και μια κατάσταση στην οποία, για άλλη μια φορά, η ηγεσία είχε δώσει προβάδισμα. Είτε αυτή λέγεται “ότι και να αποφασίσει η ηγεσία θα το δεχτώ, αυτή ξέρει καλύτερα από μένα”, είτε λέγεται “είμαι βολεμένος εγώ και η οικογένεια μου, δεν με ενδιαφέρει για τους άλλους”, είτε λέγεται “ας κάτσω στην πολυθρόνα μου, σίγα μην είμαι εγώ αυτός που θα σώσει τη χώρα”. Παρατηρήσαμε, όμως, ότι οι νέοι άνθρωποι απέφυγαν αυτή την παγίδα, αντέδρασαν μέσα τους. Παρόλα αυτά όμως δεν βρίσκουν το κουράγιο να αντιδράσουν και έμπρακτα, διότι δεν βρίσκουν ανταπόκριση.

Οι ίδιοι μας λένε ότι δεν αποτελεί λύση να εγκαταλείψουν την Ελλάδα για να έχουν την ευκαιρία να εκπληρώσουν τα όνειρα τους. Αυτό μας δείχνει ότι ακόμα υπάρχει ελπίδα.

Η νέα γενιά ξέρει τι θέλει από τη ζωή της και από αυτούς που κυβερνούν τη χώρα. Αναφερθήκαμε πριν σε αξίες ζωής. Φαίνεται, λοιπόν, από την έρευνα, πως οι αξίες που ακολουθούν στην ζωή τους, συνδέονται με αυτές που θα ήθελαν να διέπουν την ηγεσία. Το σίγουρο είναι ότι, για ηγέτη τους, θα ήθελαν έναν αυθεντικό άνθρωπο με θέληση για αλλαγή, θάρρος για αποφάσεις που θα ευνοούν την Ελλάδα σαν σύνολο, αποσκοπώντας στο κοινό καλό. Δεν θέλουν στερεότυπα. Στην περίπτωση της Ελλάδας, ο ηγέτης - πρότυπο, δεν μπορεί να συγκριθεί με ηγέτη του παρελθόντος. Άλλα τα προβλήματα του τότε με το τώρα. Επίσης, ο ηγέτης – πρότυπο, δεν μπορεί να αντιγράψει άλλον ηγέτη, άλλης χώρας, καθώς, μπορεί δυο χώρες να αντιμετωπίζουν την κρίση της ίδιας εποχής, αλλά, δεν σημαίνει πως ο βαθμός αντιμετώπισης είναι ο ίδιος. Άλλα τα αδύνατα σημεία, οι ανάγκες και οι επιπτώσεις της μιας χώρας και άλλες της άλλης.

Στην αρχή αναφέραμε ότι το παρόν της νέας γενιάς δεν φαίνεται αισιόδοξο. Όμως, η νέα γενιά έχει τις δυνατότητες να αλλάξει το μέλλον και τα δεδομένα προς όφελος όλων.

6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι προτάσεις και οι εισηγήσεις οι οποίες έχουν εξαχθεί μέσα από την παρούσα ερευνητική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται προτάσεις για πάταξη της διαφθοράς, για την αξιοποίηση της νέας γενιάς, για διόρθωση της εικόνας της Ελλάδας και γενικότερα για την κρίση. Επίσης, αναφέρονται εισηγήσεις μέσα από τη βιβλιογραφία.

6.1 Προτεινόμενες λύσεις εξόδου από την κρίση από τη νέα γενιά

1. Πάταξη Διαφθοράς

Είναι επόμενο, όταν το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας πέφτει, τότε η διαφθορά να ανεβαίνει επίπεδα. Έτσι και στην Ελλάδα. Πόσο μάλλον από εκείνους που αποτελούν ή αποτελούσαν ηγεσία της χώρας.

Τον Ιούνιο του 2012 έγινε μια έκθεση εκ μέρους της Επιτροπής κατά της διαφθοράς του Συμβουλίου Ευρώπης⁹. Μπορεί να έγινε δυο χρόνια πριν, αλλά, δεν έχουν αλλάξει και πολλά.

Σημαντικές παρατηρήσεις, της έκθεσης, όσον αφορά τη διαφθορά στην Ελλάδα, παρουσιάζονται παρακάτω:

⁹ Επιτροπή κατά της Διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης (GRECO)

1. Δεν κατάργησε επίσης τη νομική φόρμουλα που επιτρέπει την παύση της δίωξης πολιτικών για αδικήματα, με την αιτιολογία ότι η δίωξη αυτή ενδέχεται να διαταράξει τις διεθνείς σχέσεις της χώρας. Οι ελληνικές αρχές υποστήριξαν από την πλευρά τους ότι για την άρση αυτής της διάταξης απαιτείται αλλαγή του Συντάγματος, κάτι που δεν είναι δυνατόν να γίνει πριν από το 2013.

2. Η Ελλάδα δεν θεσμοθέτησε ευρύτερα το αδίκημα της διαφθοράς για δικαστές και κατηγορούς.

3. Η έκθεση επισημαίνει ακόμα ότι η Ελλάδα δεν διασφάλισε μέσω της νομοθεσίας τη διαφάνεια στη χρηματοδότηση πολιτικών, υποψηφίων βουλευτών και πολιτικών κομμάτων, όχι μόνον κατά τις προεκλογικές περιόδους αλλά γενικότερα.

4. Η Επιτροπή σημειώνει ότι θα πρέπει να υπάρξει πλήρης διαφάνεια στην διαχείριση εσόδων-εξόδων των πολιτικών κομμάτων και οι ενισχύσεις και οι πάσης φύσεως δωρεές να καταβάλλονται μέσω τραπεζικών λογαριασμών.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα υποστήριξε ότι όλες οι ρυθμίσεις για την ποινικοποίηση της ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας στο δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται σε νομοσχέδιο που καταρτίζεται αλλά δεν έχει υποβληθεί ακόμα.

Από τα παραπάνω καταλαβαίνουμε ότι υπάρχουν πολλά κενά σε νομικό πλαίσιο, πράγμα το οποίο επέτρεπε και επιτρέπει στην ηγεσία να «θερίζει», καλυπτόμενη από τους νόμους. Συνεπώς δικαίως η νεολαία, σύμφωνα με την έρευνα μας, υποστηρίζουν

ότι, η πρώτη ενέργεια που πρέπει να γίνει για να διορθωθεί η κατάσταση, είναι η πάταξη της διαφθοράς.

2. Αξιοποίηση νέας γενιάς και της γνώσης της

Ακούμε συχνά, ότι, η νέα γενιά είναι απαίδευτη, αγράμματη, αγενής και περιφρονητική. Συζητώντας, όμως, με νέα παιδιά, καταλαβαίνεις πως η νέα γενιά όχι μόνο δεν είναι απαίδευτη και αγράμματη, αλλά στο μεγαλύτερο μέρος της εκτός από το βασικό τους πτυχίο, κατάφεραν επιπρόσθετα να έχουν στη κατοχή τους επιπλέον τίτλους (μεταπτυχιακό, διδακτορικό κλπ).

Η νέα γενιά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι, αποτελεί τον πλούτο της Ελλάδας, οποίος θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση της ανάπτυξης. Το πρόβλημα προέρχεται από το γεγονός ότι, το εξαιρετικό αυτό ανθρώπινο δυναμικό, στο μεγαλύτερο μέρος του, δεν βρίσκει ελπίδες και ευκαιρίες, συνεπώς αν δεν έχει εγκαταλείψει την Ελλάδα, υπάρχει κίνδυνος να το κάνει στο μέλλον. Απλά περιμένει, έχει υπομονή και επιμένει να πραγματοποιήσει τα όνειρα του στην χώρα του.

Χωρίς τους νέους, καμία κοινωνία δεν προοδεύει. Είναι πολλοί εκείνοι που δεν αναγνωρίζουν τις δυνατότητες της νέας γενιάς. Ακόμη χειρότερο, όμως, είναι ότι δεν γίνονται ενέργειες προκειμένου να τις χρησιμοποιήσει. Η κυβέρνηση πρώτη θα πρέπει να κινηθεί όσο πιο δυναμικά μπορεί. Να δεσμεύσει πόρους και να διαμορφώσει

κατάλληλες συνθήκες για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της νέας γενιάς. Αλλά, και οι Τράπεζες, θα μπορούσαν σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια να δημιουργήσουν περιβάλλον χρηματοδοτικών ευκαιριών για σύγχρονα νεανικά εταιρικά σχήματα, που είναι σε θέση να πράξουν τεχνολογικά αγαθά ή να εμπνευσθούν νέες υπηρεσίες στηριγμένες στις νέες τεχνολογίες. Ακόμη θα μπορούσαν να στηρίξουν υπάρχουσες επιχειρήσεις οι οποίες επενδύουν πραγματικά σε αντίστοιχα αγαθά και υπηρεσίες.

3. Διόρθωση εικόνας της Ελλάδας, αλλαγή νοητικού τοπίου και προσωπικής μας νοοτροπίας

Μπορεί να πρόκειται για οικονομική κρίση, αλλά η διέξοδος βρίσκεται πιο βαθιά από όσο νομίζουμε και δεν στηρίζεται σε αριθμούς, οικονομικά στοιχεία και πινάκες. Η λύση θα βρεθεί εάν μπορέσουμε να ξεπεράσουμε την κρίση της εικόνας μας, αλλά και την κρίση στο πως νιώθουμε εμείς για τους εαυτούς μας, ως Έλληνες.

Αυτό λοιπόν που χρειάζεται να αναρωτηθούμε είναι πως πήγαμε εκεί που ήμασταν, πως ήρθαμε εδώ που φτάσαμε και πως θα γυρίσουμε πάλι σε αυτό που ήμασταν. Μπορούμε άραγε να το επιτύχουμε; Ο Steve Jobs¹⁰ αναφέρει «Το απλό είναι δυσκολότερο από το περίπλοκο. Θέλει σκληρή δουλειά για να καθορίσεις τη σκέψη σου και να την κανείς απλή».

¹⁰ Ο **Steven Paul Jobs**, γενν. 24 Φεβρουαρίου 1955 - 5 Οκτωβρίου 2011) ήταν μια από τις πιο γνωστές προσωπικότητες στον χώρο της τεχνολογίας, ένας εκ των δύο συνιδρυτών, πρώην πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Apple και πρώην πρόεδρος της Pixar (μέχρις ότου εξαγοράστηκε από τη Disney, στις οποίες το Διοικητικό Συμβούλιο διατηρούσε θέση και της οποίας ήταν ο μεγαλύτερος μέτοχος). Έχει χαρακτηριστεί ως οραματιστής στον χώρο των υπολογιστών και πολλές ιδέες του άλλαξαν τον τρόπο που οι καταναλωτές χρησιμοποιούν την ψηφιακή τεχνολογία. Ήταν από τους πρώτους που συνέλαβαν την ιδέα του οικιακού προσωπικού υπολογιστή. «Ήταν ο μέγας ευαγγελιστής της ψηφιακής εποχής».

Δαπανήσαμε εκατομμύρια όλα αυτά τα χρόνια για να προάγουμε τον τουρισμό μιας και αυτό φαίνεται να είναι το δυνατότερο μας σημείο αλλά, δεν κάναμε ποτέ διαχείριση της εικόνας της Ελλάδας, το τι σκέπτονται οι άλλοι για μας.

Ο Peter Economides σε μια συνέντευξη που έδωσε το 2010, σε μια προσπάθεια του να ανοίξει τα ματιά στους Έλληνες, λέει, «Μπορούμε να επωφεληθούμε από τα μεγάλα μαθήματα που μας δίνει το branding».

Brand είναι αυτό που οι άλλοι σκέπτονται για εμάς. Τίποτε περισσότερο, τίποτε λιγότερο. Πολύ διαφορετική έννοια από το brand είναι το branding. Το branding είναι η διαδικασία της διαχείρισης του brand. Με άλλα λόγια είναι η διαδικασία της διαχείρισης του τι σκέπτονται οι άλλοι για σένα.

Επίσης αναφέρει ότι «Η Ελλάδα είναι ένα από τα μεγαλύτερα brands που δεν έγινε branding». Τον Μάιο 2010 στο εξωτερικό έλεγαν ότι «Η Ευρώπη χωρίς την Ελλάδα, είναι ένα παιδί χωρίς πιστοποιητικό γέννησης». Τώρα όμως λένε πως είμαστε απατεώνες και ψεύτες. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι εμείς οι ίδιοι έχουμε υποβιβάσει την εικόνα μας κατά συνέπεια να έχουμε υποβιβαστεί στα ματιά των ανθρώπων στο εξωτερικό. Αυτό συνεχίζεται μέχρι και σήμερα διότι δεν προσπαθούμε να αλλάξουμε κάτι στους εαυτούς μας τους ίδιους, δεν αντιδρούμε παρά μόνο δεχόμαστε αδιαμαρτύρητα αυτά από άλλοι λένε για μας. Με λίγα λόγια εμείς οι ίδιοι έχουμε βάλει άλλους να διαχειρίζονται την εικόνα της Ελλάδας, αλλά και εμάς τους ίδιους. Αν εμείς πιστεύουμε πως είμαστε απατεώνες, αποδεχόμαστε τον ρόλο μας σαν απατεώνες, καθώς η κοινωνική ψυχολογία είναι αυτή που παρακινεί την ανθρώπινη συμπεριφορά.

Το brand δεν είναι τίποτε άλλο από το σύνολο των εντυπώσεων που ζει στα κεφάλια των ανθρώπων. Πρέπει να γίνει συνεργασία Ιδιωτικού και Δημόσιου τομέα. Ας σταματήσουμε να πουλάμε τουρισμό κι ας αρχίσουμε να διαχειριζόμαστε εντυπώσεις. Πρέπει να αλλάξουμε το νοητικό τοπίο ως Έλληνες και ως Ελλάδα. Πρέπει να δημιουργήσουμε διαφορετικές κουκίδες και αν το κάνουμε πρέπει να συνδυάσουμε στις κουκίδες για να δημιουργήσουμε μια παγκοσμίως ισχυρή, εμπυχωτική, συνδεδετική, συνεπή, και καθηλωτική, αφηγηματική γραμμή, η οποία καθοδηγεί συμπεριφορές και να διαμορφώνει εικόνα. Πρέπει να έχουμε όλες εκείνες τις σκέψεις που έχουν 11 εκατομμύρια Έλληνες σχετικά με το ποιοι είμαστε, από πού ερχόμαστε, που πάμε, γιατί κάνουμε ; ότι κάνουμε, πως το κάνουμε. Και όλα αυτά πρέπει να συνδεθούν μεταξύ τους, ώστε να γίνουμε 11 εκατομμύρια Έλληνες σε κοινότητα, όχι 11 εκατομμύρια άνθρωποι που ο καθένας τραβά σε άλλη κατεύθυνση¹¹.

“Όσα σκέπτεται και αισθάνεται ένα έθνος για τον εαυτό του, καθορίζει όσα σκέπτεται και αισθάνεται ο κόσμος για το έθνος αυτό”

Peter Economides

6.2 ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Σε αυτή την πτυχιακή εργασία παρουσιάζουμε το θέμα της ελληνικής κρίσης, αναλύοντας τις αιτίες της, αλλά συγχρόνως προτείνοντας λύσεις, από μια άλλη οπτική γωνιά. Σήμερα έχουν κινητοποιηθεί ομάδες οικονομολόγων από όλο τον κόσμο

¹¹ www.youtube.com/watch?v=GSDaJfNlio8

προσπαθώντας να ανακαλύψουν και να εξηγήσουν τι προκάλεσε όλο αυτό το χάος, το οποίο ζουν σήμερα πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πιο κάτω παρουσιάζονται κάποια συμπεράσματα τα οποία βοηθούν να γίνει πιο γρήγορη η έξοδος της Ελλάδας από την κρίση.

- (1) Με τη σημερινή κρίση, οι μειώσεις μισθών και οι απολύσεις τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα οδηγούν σε πτώση της αγοραστικής δυνατότητας ενός σημαντικού τμήματος της κοινωνίας. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την πτώση των οικονομικών δραστηριοτήτων και τη δημιουργία οικονομικού αδιέξοδου στα μικρομεσαία στρώματα. Και τελικά τα άτομα αυτά οδηγούνται σε παύση δραστηριοτήτων και στην ανεργία. Επομένως, το μερίδιο των όποιων οικονομικών δραστηριοτήτων αυτών των μικρομεσαίων ατόμων μεταφέρεται στις μεγάλες επιχειρήσεις οδηγώντας σε αύξηση των κερδών τους.
- (2) Οι Δημοτικές παρατάξεις πρέπει να αφήσουν τις άγονες και στείρες αντιπαραθέσεις και να δεσμευτούν σε ένα νέο, εναλλακτικό, ρεαλιστικό, αναπτυξιακό πρόγραμμα με γνώμονα την αγάπη για τον τόπο μας και την συνειδητοποίηση του χρέους μας να προσφέρουμε στην αναγέννησή του.
- (3) Οι προτεινόμενες λύσεις για την έξοδό μας από την κρίση, είναι αμφιβόλου αποτελεσματικότητας. Άλλωστε εμείς ως νέοι είναι δυνατόν να εμπιστευτούμε την έξοδό μας από την κρίση στα άτομα που τη δημιούργησαν;
- (4) Τη διέξοδο πρέπει να τη δώσουν οι πολίτες και αυτό θα γίνει περισσότερο εφικτό με την ψήφο τους. Αν κάθε κοινωνία εκλέξει ικανά άτομα με όραμα και νέα

λογική που θα συγκροτήσουν και θα διεκδικήσουν το κατάλληλο αναπτυξιακό πρόγραμμα αναγέννησης, τότε θα δημιουργήσουμε το νέο μοντέλο ανάπτυξης όλης της χώρας μας.

- (5) Η πολιτική βούληση χρειάζεται και ανθρώπους με δίψα για δουλειά, οι οποίοι θα διακατέχονται από μια εναλλακτική πολιτική λογική προσφοράς στα κοινά ως χρέους και όχι ως διαχείρισης της εξουσίας.
- (6) Δεν πρέπει οι ηγέτες του τόπου να είναι απόλυτοι και να κάνουν ότι τα γνωρίζουν όλα. Είναι αναγκαίο να προσπαθούν με τις γνώσεις που διαθέτουν αλλά και με αγάπη και διάθεση για ανιδιοτελή προσφορά να δώσουν πρωτοποριακές ιδέες για την ανάπτυξη του τόπου μας τον οποίο πρόκειται να αφήσουν ως παρακαταθήκη στις επόμενες γενιές.
- (7) Πρέπει να γίνεται από την αρχή προγραμματισμός από μηδενική βάση με άξονα τις ιδιαιτερότητες και δυνατότητες του τόπου, προκειμένου να γίνει σύνθεση του τελικού κατάλληλου μοντέλου για ανάπτυξη του κάθε τόπου. Χρειάζεται πολύ δουλειά και κινηματική δράση για την απορρόφηση κονδυλίων της ΕΕ αλλά και κρατικών πόρων για επενδύσεις σε απαραίτητα έργα ανάπτυξης, με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και όχι την ικανοποίηση φίλων, γνωστών ή ψηφοφόρων.
- (8) Είναι ανάγκη όλος ο κόσμος να αντισταθεί σε κάθε λογική η οποία βασίζεται σε μη ορθολογικά κριτήρια για την επιλογή των εκπροσώπων μας. Αντίθετα, η επιλογή τους πρέπει να βασίζεται στο ήθος, στην εργατικότητα, στις ειλικρινείς προθέσεις, στο θάρρος για ρήξη με λογικές του παρελθόντος, στη διάθεση συνεργασίας, διαφάνειας, αξιοκρατίας, δημοκρατίας.

(9) Η δίκαιη αντιμετώπιση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της σημερινής οικονομικής κρίσης, μπορεί να επιτευχθεί μόνο από μια κοινωνική συμμαχία η οποία περιλαμβάνει τους μισθωτούς δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, αγρότες, ανέργους, αυτοαπασχολούμενους, μικρομεσαίους επιχειρηματίες, οι οποίοι έχουν κοινά συμφέροντα σε αυτήν τη φάση της κρίσης. Και έτσι η συμμαχία αυτή μπορεί να οδηγήσει σε μια εναλλακτική και κοινωνικά δίκαιη έξοδο από την κρίση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- (1) Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας. 2009. «Η Κρίση της Ελληνικής Οικονομίας και η αντιμετώπιση της»
- (2) Θεοδωρόπουλος, Χ. 2011. «Ο κοινωνικός αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης»
- (3) ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, (2008) , «Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση», Ετήσια Έκθεση, Αθήνα
- (4) Κουφάρης, Γ. (2010) , «Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι χρηματιστηριακές αγορές». Περιοδικό Χρήμα, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2010
- (5) Ελληνική Στατιστική Αρχή. 2011. «Δελτίο τύπου 2011.»
- (6) Μπαμπινιώτης, Γ. 2011. «Κρίση παιδείας ή κρίση της οικονομίας.» Το Βήμα. Δημοσίευση 30/04/2011.
- (7) Το Βήμα. 2013. «Οικονομική κρίση, λογική και ευαισθησία.»
- (8) Μαλλιαρού, Μ. & Σαράφης, Π. 2012. «Οικονομική κρίση. Τρόπος επίδρασης στην υγεία των πολιτών και στα συστήματα υγείας.» Το Βήμα του Ασκληπιού. Τόμος 11, Τεύχος 1.

- (9) Ανδριανουπολίτη, Σ. 2013. «Ανθισαν... μέσα στην κρίση». Ταχυδρόμος, Panthesalian News Portal.
- (10) Dessler, G. (2012), Διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού – Βασικές έννοιες και σύγχρονες τάσεις, Αθήνα: Κριτική.
- (11) Παπαναστασίου, Π. & Παπαναστασίου, Κ. Ε. (2005). Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας. Kailas Printers and Lithographers Ltd. Λευκωσία.
- (12) Καραμητρούση, Ι. 2014. «Δημοκρατία και οικονομία.»
- (13) Κάουρα, Η. 2013. «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ: ΑΝΕΡΓΙΑ.»
- (14) European Commission, (2011), “The Economic Adjustment Programme for Greece. Second Review – autumn 2010”, European Economy, Occasional Papers 72.
- (15) Εφημερίδα Πολίτης, 2012.
- (16) Σαμπανιώτης, Θ. & Χαρδουβέλης, Γ. (2012), «Η ελληνική αγορά ακινήτων στα χρόνια της κρίσης.» στο Η αγορά ακινήτων στην πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση, Δεκέμβριος 2012, Τράπεζα της Ελλάδος.
- (17) Χαλβαντζής, 2012.

- (18) Χαρδούβελης, Γκ. Α. (2011), “Το χρονικό της διεθνούς και της συνακόλουθης ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης: Αίτια, αντιδράσεις, επιπτώσεις, προοπτική”, Εισαγωγή, στο Καραμούζης, Β. Ν. και Γκ. Α. Χαρδούβελης (επιμ.) Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.
- (19) Azariadis et al. (2010), Malliaropoulos (2010), and Argirou & Kontonikas (2010), παρουσιάζουν τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και τις προοπτικές επίλυσης τους.
- (20) Στέργιος Μπαμπανάσης (2011). “Από την οικονομική κρίση στη βιώσιμη ανάπτυξη»
- (21) Στέργιος Μπαμπανάσης. “Σύγχρονα Οικονομικά Συστήματα.”
- (22) Επιστημονική Εταιρία Πολιτικής Οικονομίας.
«Οικονομική κρίση και Ελλάδα»
- (23) Βασιλειος Μαρκεζίνης (2011). «Η Ελλάδα των κρίσεων»
- (24) Κατσανέβας, Θ. (1986). «Απασχόληση και ανεργία στην Ελλάδα»

(25) Παπαχελάς, Α. Χαρήδημος, Κ. Τσούκας, Νικόλαος Γ.
Τραύλος (2011). «Το Management σε καιρούς κρίσης»

• **Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία**

- (1) www.bankofgreece.gr
- (2) www.kastaniotis.com
- (3) www.statistics.gr
- (4) www.el.wikibooks.org
- (5) www.tovima.gr
- (6) www.investingreece.gov.gr
- (7) www.el.wikipedia.org
- (8) www.tanea.gr
- (9) www.news247.gr
- (10) www.iefimerida.gr
- (11) www.vima-asklipiou.gr
- (12) www.youtube.com
- (13) www.epp.eurostat.ec.europa.eu
- (14) <http://www.kariera.gr>